

Integraal Maatschappelijk Beheerkader

Gemeente Alblasserdam

Bouwsteen Omgevingsprogramma Fysieke
Leefomgeving

projectnummer 0476257.100
definitief
1 juni 2023

Integraal Maatschappelijk Beheerkader

Gemeente Alblasserdam

Bouwsteen Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving

projectnummer 0476257.100

definitief
1 juni 2023

Auteurs

Thijs van Uijtregt
Nathalie van Tricht
Brian Kaptein
Stephan van der Geest
Anouk Visser
Tim Bulk

Opdrachtgever

Gemeente Alblasserdam
Cortenge 2
2951 ED
Alblasserdam

Colofon

Gecontroleerd:

Tim Bulk

datum
1 juni 2023

beschrijving
definitief

vrijgave
R. van Hoek

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Belang van de openbare ruimte in Alblasserdam	1
1.2	Aanleiding en doel	1
1.3	Scope	2
1.4	Leeswijzer	3
2	Het IMBK Alblasserdam: een procesinstrument	5
2.1	Gedachtegang Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving	5
2.2	Bouwsteen Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving	6
3	Huidige situatie	8
3.1	Terugblik afgelopen beheerperiode	8
3.2	Aard en omvang van de beheerarealen	8
3.3	Huidige kwaliteit	9
4	Kaders en ontwikkelingen	13
4.1	Wettelijke kaders	13
4.2	Gemeentelijke kaders	14
4.3	Trends & ontwikkelingen	17
4.4	Koppeling kaders met beheer en onderhoud Fysieke Leefomgeving	19
5	Thema's	21
5.1	Een groene & klimaatbewuste leefomgeving	22
5.2	Een duurzame & circulaire leefomgeving	24
5.3	Een gezonde & sociale leefomgeving	26
6	Het vervolg	30
6.1	Planmatig en professioneel beheer	30
6.2	Verdiepingslagen Assetsheets	31
6.3	Groeipad Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving	31
6.4	Een 'fit en groene' Omgevingsvisie Alblasserdam	32

Bijlage 1: Assetsheets

INLEIDING

1

1 Inleiding

De openbare ruimte van de gemeente Alblasserdam is de woon-, werk- en leefomgeving van de inwoners, ondernemers en bezoekers van Alblasserdam. Deze ruimte is voor iedereen toegankelijk om te wonen, jezelf te verplaatsen, te recreëren maar ook een plek waar planten en dieren leven. Het is daarom in ieders belang om deze ruimte door middel van juiste inrichting en beheer aantrekkelijk, schoon, heel en veilig te houden. In het voorliggende Integraal Maatschappelijk Beheerkader met bijbehorende Assetsheets wordt de koppeling gemaakt tussen de opgaves en het daadwerkelijke beheer en onderhoud van onze leefomgeving.

1.1 Belang van de openbare ruimte in Alblasserdam

De wijze waarop de openbare ruimte wordt ingericht en beheerd is sterk bepalend voor het dagelijkse gebruik en beleving van de leefomgeving. Daarnaast is er steeds meer aandacht voor de verbinding tussen grote maatschappelijke opgaven en onze leefomgeving. Waar het beheer zich vroeger vooral richtte op de technische en esthetische (beeld)kwaliteit, wordt er nu ook gekeken naar het effect van de leefomgeving op bijvoorbeeld de veiligheid en gezondheid van inwoners, het verlichtende effect op de gevolgen van klimaatverandering, verkoeling, vergroening en duurzaamheid. Steeds meer verlangen we naar de aansluiting van de inrichting en het beheer van de openbare ruimte op deze maatschappelijke opgaven.

1.2 Aanleiding en doel

In 2009 is in Alblasserdam een Kwaliteitsplan *Dagelijks beheer openbare ruimte* opgesteld met in 2011 een actualisatietraject. Met het in werking treden van de aankomende Omgevingswet is de behoefte ontstaan om het kwaliteitsplan uit 2009 wederom te actualiseren en te verbinden aan de ontwikkelingen rondom de Omgevingsvisie, een van de kerninstrumenten onder deze Omgevingswet.

Veel maatschappelijke opgaven, van klimaatadaptatie tot biodiversiteit, van vergroening tot beleving en van verduurzaming tot participatie, worden gerealiseerd in de bestaande openbare ruimte, waar de (asset)beheerder verantwoordelijk voor is. De beheerders hebben hiermee een unieke positie voor tal van opgaven en transities. Dit vraagt om een omslag van sturen op technische- en functionele instandhouding naar sturen op de effecten op maatschappelijke opgaven en de bijdragen aan de bestuurlijke ambities van de gemeente. Dit sluit aan bij de doelen van de Omgevingswet; inzichtelijk en transparant.

Tegelijkertijd vindt er een ontwikkeling van sectoraal naar integraal beheer plaats. Waar er voorheen voor elke asset een apart plan was, komt dit nu samen in één proces en één overzichtelijk document: het Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK). In dit IMBK wordt een integraal beheerkader vastgesteld voor alle assets in de fysieke leefomgeving in Alblasserdam. Hiermee wordt ook de koppeling gemaakt met de ontwikkelingen en opgaven die op de openbare ruimte af komen, bijvoorbeeld op het gebied van innovaties, duurzaamheid en circulariteit. Met behulp van de bijbehorende assetsheets worden de benodigde budgetten inzichtelijk gemaakt en wordt er beschreven in de beheerstrategie hoe het beheer en onderhoud wordt uitgevoerd en hoe de assets bijdragen aan de maatschappelijke en gemeentelijke opgaven.

Hiermee wordt het IMBK het document waarin alles te vinden is over het hoe, hoeveel én voor wie het beheer en onderhoud van de fysieke leefomgeving wordt uitgevoerd.

1.3 Scope

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte richt zich op de vrij toegankelijke openbare ruimte welke door de gemeente wordt onderhouden. In voorliggend IMBK gaat het om de volgende zeven beheerdomeinen:

- Groen en bomen
- Wegen
- Openbare verlichting
- Riolering
- Civieltechnische kunstwerken
- Spelen en recreatie
- Straatmeubilair
- Schoon

De drie thema's die in dit IMBK aan bod komen en waaraan de bovengenoemde beheerdomeinen een bijdrage leveren zijn als volgt:

1. Een groene & klimaatbewuste leefomgeving;
2. Een duurzame & circulaire leefomgeving;
3. Een gezonde & sociale leefomgeving.

Deze drie thema's staan in het verlengde bij het accent van de eigen gemeentelijke Omgevingsvisie: *"Fit & Groen in de polder"*.

Beheer, onderhoud en vervanging

Het IMBK richt zich op beheer, onderhoud en vervanging van de beheerobjecten in de fysieke leefomgeving. Hierbij worden de verschillende typen beheer en onderhoud verdeeld naar de categorieën van de GBWorld beheersysteem en GBI Kennisbank van Antea Group:

- Beheer: Systematisch plannen, budgetteren, voorbereiden en uitvoeren van activiteiten die erop gericht zijn een object blijvend zijn functie te laten vervullen;
- Technisch en verzorgend onderhoud: Uitvoeren van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen:
 - Technisch onderhoud: dit onderhoud richt zich op het uitvoeren van reparaties, kleinschalige herstellingen en andere technische maatregelen om ervoor te zorgen dat de objecten goed blijven functioneren op het gewenste kwaliteitsniveau van de gemeente;
 - Verzorgend onderhoud: dit onderhoud is gericht op het esthetische aspect van de beheerobjecten. Denk hierbij aan het schoonmaken en schilderen van objecten en bijvoorbeeld het verwijderen van zwerfvuil. Deze activiteiten inclusief bijbehorende (financiële) kaders zijn voor de desbetreffende assets opgenomen in de assetsheet "Schoon".
- Vervanging (renovatie): Maatregel om de kwaliteit van een object weer op het gestelde kwaliteitsniveau te brengen, toegepast aan het einde van de (economische) gebruiksduur, indien groot- en klein onderhoud niet meer toereikend is waardoor een nieuw object ontstaat.

1.4 Leeswijzer

- Hoofdstuk 2: *Het IMBK Alblasserdam: een procesinstrument* beschrijft de gedachtegang van het IMBK-proces en de positie hiervan in de Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving;
- Hoofdstuk 3: *Huidige situatie* beschrijft de huidige situatie en kwaliteit van de beheerobjecten. Daarnaast worden de aard en omvang van de beheerobjecten kort en bondig weergegeven;
- Hoofdstuk 4: *Kaders en ontwikkelingen* beschrijft de wettelijke en gemeentelijke kaders. Daarnaast worden de trends en ontwikkelingen weergegeven in dit hoofdstuk;
- Hoofdstuk 5: *Thema's* beschrijft de thema's met betrekking tot het beheer van de leefomgeving in Alblasserdam;
- Hoofdstuk 6: *Het vervolg* beschrijft het vervolgproces en de te nemen acties.

IMBK: EEN PROCESINSTRUMENT

2

2 Het IMBK Alblasterdam: een procesinstrument

In juni 2022 is de gemeente Alblasterdam samen met Antea Group gestart met het proces om te komen tot een Integraal Maatschappelijk Beheerkader. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe dit proces eruitziet.

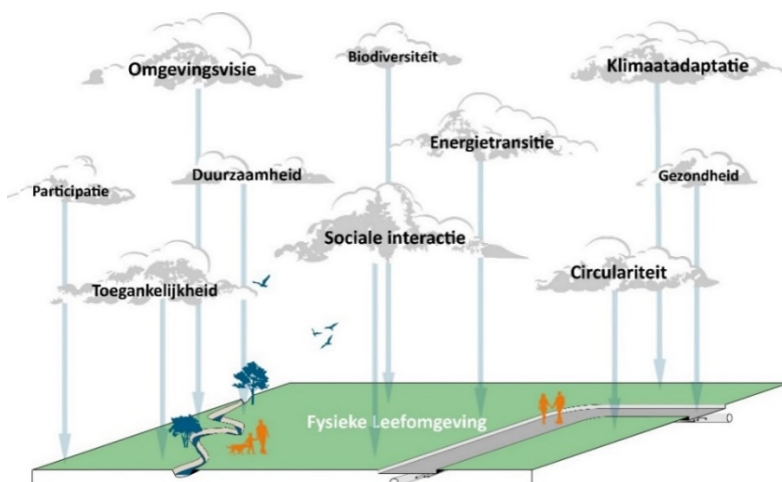
2.1 Gedachtegang Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving

Het Integraal Maatschappelijk Beheerkader is tot stand gekomen dankzij het doorlopen van verschillende stappen en acties. Het IMBK is in die zin ook meer een procesinstrument dan een los en opzichzelfstaand document. Zonder een doorlopend proces, geen IMBK. In deze paragraaf wordt het startpunt en positie van dit proces beschreven.

Startpunt van het proces

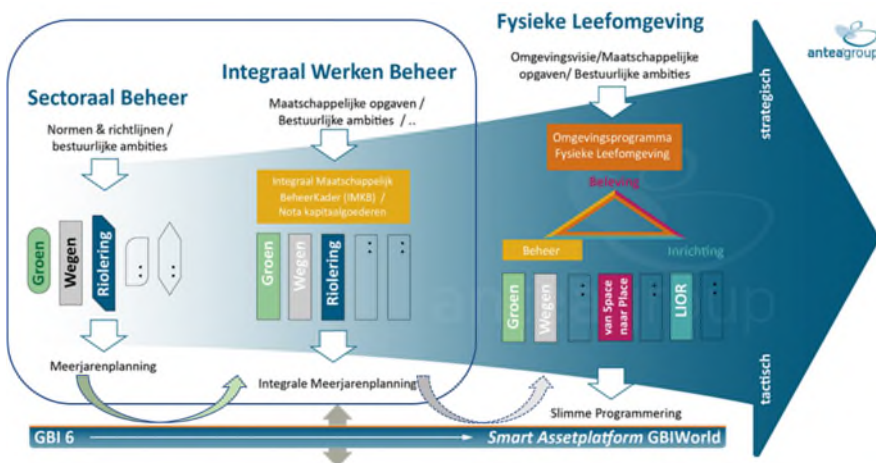
Het beheer in Alblasterdam is vastgelegd in een aantal bestaande, voornamelijk sectorale, beleidsdocumenten en beheer- en uitvoeringsplannen. In deze plannen is per asset beschreven wat het te beheren areaal is, hoe dit areaal wordt onderhouden en wat de financiële kaders hiervoor zijn. Het beheerplan geeft hiermee voornamelijk inzicht in het technisch beheer en onderhoud om te voldoen aan de wettelijke kaders, gemeentelijke beleidskaders en beschikbare budgetten.

Er is echter ook de wens om voor alle domeinen in de fysieke leefomgeving een koppeling te leggen met de maatschappelijke opgaven, samengevoegd in één heldere en integrale beleidsnota. Deze maatschappelijke opgaven zijn opgaven als duurzaamheid, klimaatadaptatie en bijvoorbeeld gezondheid. Opgaven waar elke asset op een bepaalde manier mee te maken heeft en aan kan bijdragen.

*Figuur 1 Koppeling maatschappelijke opgaven met de fysieke leefomgeving (de veranderende rol van de Beheerder).
(bron: Antea Group)*

Deze gedachten en maatschappelijke ontwikkelingen eisen een andere focus, waarbij de stap van sectoraal naar integraal werken verder gemaakt moet worden. Het proces naar het IMBK helpt hierbij. Dit IMBK is daarmee samen met de Omgevingsvisie een bouwsteen die wordt vertaald in het uiteindelijke Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving, een programma onder de Omgevingswet.

Figuur 2 Groeipad Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving (bron: Antea Group)

2.2 Bouwsteen Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving

Met het opstellen van het IMBK is de eerste stap naar rechts gezet in het bovenstaande groeipad, met als uiteindelijke doel het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving. Het IMBK dient hiermee als bouwsteen en onderdeel voor het uiteindelijke Omgevingsprogramma.

In het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving komt het beheer, de inrichting en de beleving van de openbare ruimte samen. In hoofdstuk 6: *Het vervolg* wordt verdere invulling gegeven aan het proces om tot een Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving te komen.

HUIDIGE SITUATIE

3

3 Huidige situatie

Om uitspraken te kunnen doen over het beheer van de openbare ruimte is het allereerst van belang om inzicht te hebben in de huidige situatie. Hoe groot is het te beheren areaal? Welke technische- en beeldkwaliteit heeft het areaal en wat zijn de beschikbare budgetten? Deze vragen worden in dit hoofdstuk beantwoord.

3.1 Terugblik afgelopen beheerperiode

Het beheerareaal van de gemeente Alblasterdam wordt bijgehouden in het beheersysteem. Afgelopen beheerperiode is gebleken dat de gegevens niet allemaal meer actueel en compleet zijn opgenomen in dit systeem. Een deel van de areaalgegevens is incompleet, verouderd of onbekend. De beschikbare data in het beheersysteem kan hierdoor niet met volledige zekerheid worden aangenomen, het is mogelijk dat de data niet overeenkomt met het daadwerkelijke areaal. Om deze data en informatie in het vervolgproces te actualiseren zijn er voor de desbetreffende assets in de bijbehorende assetsheets actiepunten opgenomen waarmee dit wordt gerealiseerd.

In grote lijnen zijn de achterstanden in de (technische) kwaliteit van het areaal wel bekend. Aankomende planperiode zal er ingezet moeten worden op een algemene kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte in de gemeente.

3.2 Aard en omvang van de beheerarealen

Het beheer van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente Alblasterdam. Binnen de gemeentegrenzen liggen globaal de volgende assets en beheerobjecten:

Asset	Object	Aantal	Eenheid
Wegen	Asfaltverhardingen	243.265	m ²
<i>*Areaal afkomstig uit Weginspectie 2022</i>	Elementverharding	439.411	m ²
	Half- en onverharde wegen	73.789	m ²
	Tegels	246.096	m ²
Groen en bomen	Bomen	7.256	stuks
	Bosplantsoen	84.634	m ²
	Bos	26.588	m ²
	Heesters en bodembedekkers	62.838	m ²
	Gras- en kruidachtige	356.013	m ²
	Ruig gras/natuurlijke grasvegetatie	31.849	m ²
	Planten en struikrozen	4.896	m ²
	Hagen	4.918	m ²
	Strand en strandwal	1.617	m ²
	Oppervlaktewater	208.736	m ²
	Natuurlijke/onbeschoeide oevers	30.000	m ¹
	(Leeg)	38.478	m ²
Openbare Verlichting	Lichtmasten	3.978	stuks
	Armaturen	4.163	stuks

Asset	Object	Aantal	Eenheid
	Overige objecten	66	stuks
Riolering	Vrijvervalriolering	110	km
<i>*Areal afkomstig uit Programma Stedelijk Waterbeheer 2023-2027</i>	Mechanische riolering	31	km
	Drainageleiding	30	km
	Gemalen en drukgemalen	115	stuks
	Kolken	7.000	stuks
	Overige randvoorzieningen	70	stuks
Civiele kunstwerken	Lichte beschoeiing	29.999	m1
	Verharde taluds Haven	1.000	m2
	Steenbestorting Haven	2.000	m2
	Brug beton	1.702	m2
	Brug hout	1.582	m2
	Beweegbare steiger	200	m2
	Houten damwanden	613	m1
	Gemetselde muren	380	m1
	Waterbakken met fontein	750	m2
	Trappen	182	m2
	Houten vlonders	869	m2
	Onderheide duikers	289	m1
Spelen en recreatie	Sport- en speeltoestellen	409	stuks
<i>*Areal afkomstig uit Playmapping</i>	Speelondergronden	5.345	m2
Straatmeubilair	Verkeersborden en wegwijzers	2.994	stuks
	Straatnaamborden	885	stuks
	Hekwerken	3.549	m1
	Paaltjes, bolders	4.000	stuks
	Afval- en hondenpoepbakken	340	stuks
	Banken	168	stuks
	(Ondergrondse) containers	211	stuks
	Geluidsschermen	177	m1
	Ponton Waterbus	567	m2
	Artistieke Kunstwerken	40	stuks
	Overig straatmeubilair	110	stuks

In de Assetsheets (Bijlage 1: Assetsheets) is per beheerdomein een gedetailleerder beeld opgenomen van het te beheren areaal.

3.3 Huidige kwaliteit

Een belangrijk onderdeel van het beheerproces (*Plan, Do, Check, Act*) is het monitoren van de kwaliteit van de leefomgeving. Enerzijds wordt de technische kwaliteit van de objecten geïnspecteerd, denk hierbij aan riool- en wegininspecties. Anderzijds wordt er gekeken naar de beeldkwaliteit van de leefomgeving, denk bijvoorbeeld aan de verzorging van zwerfafval en onkruid op basis van de CROW beeldkwaliteitsmethodiek.

Het inspecteren van de leefomgeving op zowel de technische als beeldkwaliteit geeft de beheerder mogelijkheid om het beheer indien nodig bij te sturen.

In deze paragraaf wordt de kwaliteit van de volgende assets beschreven: Wegen, Groen en bomen, Openbare verlichting, Riolering, Civieltechnische kunstwerken, Spelen en Recreatie en het Straatmeubilair. In Bijlage 1: Assetsheets is een gedetailleerder overzicht van de kwaliteit per specifieke asset opgenomen.

Toelichting schouw Alblasserdam

De gemeente Alblasserdam heeft de ambitie om het beeldkwaliteitsniveau van de fysieke leefomgeving op niveau B (basis) te houden. Hierbij bestaat er de kwaliteitsdifferentiatie voor de begraafplaats, deze wordt op niveau A (hoog) onderhouden. Om te toetsen of de beoogde beeldkwaliteit wordt behaald, worden er jaarlijks in het voor- en najaar twee schouwronde uitgevoerd op 60 meetlocaties. De onderhoudsstaat van het areaal wordt gemeten volgens de landelijke CROW standaard. Deze standaard maakt gebruik van meetlatten en deelt de beeldkwaliteit van de leefomgeving in naar de niveaus A+, A, B, C en als laagste D.

Als voorbeeld is hieronder de beeldkwaliteitsmeetlat voor het onderdeel *gras en kruidachtigen-zwerfafval fijn* opgenomen. De beelden tonen het verschil tussen de verschillende kwaliteitsniveaus.

Groen		gras en kruidachtigen-zwerfafval fijn		
A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen fijn zwerfafval.	Er ligt weinig fijn zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate fijn zwerfafval.	Er ligt redelijk veel fijn zwerfafval.	Er ligt veel fijn zwerfafval.
fijn zwerfafval (1-10 cm) 0 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 3 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 10 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 25 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) > 25 stuks per 1m ²

Figuur 3 Voorbeeld meetlat: Groen-gras en kruidachtigen zwerfafval fijn (bron: Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018, CROW).

Wegen

De algehele indruk van de verharding is in 2022 beoordeeld op B kwaliteit, conform de vastgestelde kwaliteitsambitie van Alblasserdam. Omgerekend tot rapportcijfer is het resultaat een 6,0. In 2021 was dit een 6,1. Het aandeel afwijkingen (C-kwaliteit/ lage kwaliteit) is binnen vrijwel elk van de wegtypes significant. Dit is met name zichtbaar op rijbanen van elementen en voetpaden. Bij wegmarkeringen komt C (laag) en D (zeer laag) niveau niet voor.

Aan de hand van de meest recente weginspectie (totale inspectie 2018 en inspectie asfaltverharding 2022) is gebleken dat de technische kwaliteit van het wegareaal voldoet aan de gemeentelijke kwaliteitsambities.

Groen en bomen

De algehele indruk van het openbaar groen is in 2022 in Alblasserdam gemiddeld beoordeeld op B kwaliteit. Gemiddeld wordt een rapportcijfer 7,1 behaald (6,6 in 2021).

De gemiddelde scores over de verschillende onderdelen binnen groen lopen uiteen. Lage kwaliteit komt beperkt voor. Op enkele locaties zijn op de meetlat snoei-behoefte en oneigenlijke snoei-maatregelen lage scores toegekend. Sierheesters en bomen scoren A niveau (hoog). Geen enkele categorie scoort op C (laag) of D (zeer laag) niveau.

Openbare verlichting

De openbare verlichting scoort middels de 90% normering van het CROW op B niveau (basis). Binnen openbare verlichting is de geringe gemeten lage kwaliteit (C niveau) te wijten aan vervuiling en aanslag van lichtmasten (op 2 van de 55 locaties waar de openbare verlichting is beoordeeld).

De lampuitval is met 0,4 tot 0,7% van de geïnspecteerde lampen zeer laag.

Riolering

Van de geïnspecteerde (riool) strengen heeft 84% een redelijke tot goede score op kwaliteit gekregen. Van de strengen die zijn aangelegd tussen 1960 en 1969 heeft slechts 19% een redelijke tot goede kwaliteit.

Civieltechnische kunstwerken

Van de 65 geïnspecteerde kunstwerken (2017) scoort het grootste deel op redelijk niveau (B), waarbij 7 kunstwerken goed (A) scoren. Samen vormen de kunstwerken op goed en redelijk niveau 80% van de geïnspecteerde kunstwerken in Alblasserdam.

Spelen en recreatie

Van de geschouwde speeltoestellen scoort zo'n 80% hoog (A). De overige 20% heeft de score basis (B), waarbij laag en zeer laag niet voorkomt. Uit de bovenstaande resultaten kan worden geconcludeerd dat speeltoestellen volgens de CROW systematiek op basisniveau scoort. Geen enkel speeltoestel heeft kwaliteitsniveau C (laag) en D (zeer laag) gescoord. Daarnaast worden toestellen middels inspecties gecontroleerd op veiligheid zodat deze voldoen aan geldende wet- en regelgeving. Resultaten vanuit deze inspectie worden gelijk opgepakt en verwerkt.

Straatmeubilair

De beeldkwaliteit van zowel het parkmeubilair als het straatmeubilair wordt volgens de CROW methodiek gemiddeld beoordeeld op basisniveau (B), de vastgestelde kwaliteitsambitie van Alblasserdam. Bij het parkmeubilair zijn enkele uitschieters naar zeer hoog (A+) niveau. Geen van het park- en straatmeubilair zijn beoordeeld op kwaliteitsniveau C (laag) of D (zeer laag).

Schoon

De algehele indruk van de verzorging van de openbare ruimte is gemiddeld beoordeeld op B kwaliteit, rapportcijfer 7,6. In 2021 betrof dit een 6,4. Aandachtspunten die de gemiddelde scores temperen liggen bij onkruid op verharding en in het groen. Het rapportcijfer komt tot stand door een gewogen gemiddelde van alle metingen binnen verzorging. De hoge scores voor graffiti en hondenpoep maken dat het rapportcijfer voor verzorging op een 7,6 uitkomt.

KADERS & ONTWIKKELINGEN

4

4 Kaders en ontwikkelingen

Er bestaat geen overkoepelend wettelijk kader waarin voor gemeenten alle rechten en plichten met betrekking tot het beheer van de leefomgeving is vastgelegd. Beheerders hebben veel lokale keuzevrijheid maar zijn hierbij wel gebonden aan een aantal wettelijke en gemeentelijke kaders. Deze kaders worden in dit hoofdstuk verder beschreven. De beschreven kaders en ontwikkelingen vormen de basis voor de thema's van dit Integraal Maatschappelijk Beheerkader.

4.1 Wettelijke kaders

Kapitaalgoederen in de Gemeentewet

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de verplichting opgenomen om in de begroting en jaarrekening een paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen op te nemen.

Zorgplicht

Vanuit het Nieuw Burgerlijk Wetboek heeft de gemeente Alblasterdam een zorgplicht voor het handhaven en bevorderen van veiligheid in de openbare ruimte, aantoonbaar gemaakt door inspecties en onderhoud.

Omgevingswet voor integrale ambities

In 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet verandert het juridische kader voor de openbare ruimte. Ambities worden steeds meer integraal gedeeld, meer verplichtend en minder vrijblijvend. Met méér ruimte voor lokale initiatieven en nadruk op (vroegtijdige) participatie.

Wettelijke kaders per beheerobject

Onderstaand wordt een samenvatting gegeven van de belangrijkste wet- en regelgeving voor enkele afzonderlijke beheerobjecten die van toepassing zijn:

- De verantwoordelijkheden van de gemeente als wegbeheerder zijn vastgelegd in de **Wegenwet** en de **Wegenverkeerswet**. In de Wegenwet is de onderhoudsplicht voor de wegen geregeld. Het vereist van de beheerder goed 'rentmeesterschap', met de verplichting de wegen en civieltechnische kunstwerken 'in goede staat' te houden, de veiligheid van de weggebruiker te garanderen en de functionaliteit te borgen;
- Aanleg en beheer van riolering is een gemeentelijke taak op basis van de **Wet milieubeheer** en de **Waterwet**. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater en verbetert de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. De wet legt de gemeentelijke zorgplicht voor hemel- en grondwater vast. De **Europese Kaderrichtlijn Water** (KRW) heeft tot doel dat het water in een 'goede toestand verkeert'. Verder zijn in het **Nationaal bestuursakkoord Water** afspraken gemaakt over het op orde brengen van watersystemen. In het **Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie** is de verplichting vastgelegd om in 2050 onder andere te voldoen aan een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting;
- De zorgplicht voor het openbaar groen verplicht tot het veilig in stand houden van alle bomen. De zorgplicht voor het groen wordt mede ingevuld door de regels die gelden vanuit de **Wet natuurbescherming**. Deze wet beschrijft de duurzame instandhouding en zorgplicht voor soorten en gebieden. Dit is niet alleen van toepassing op groenvoorzieningen maar ook op andere beheerobjecten.

4.2 Gemeentelijke kaders

Groeiagenda 2030 Drechtsteden

De gemeente Alblasserdam is onderdeel van de Drechtsteden. Drechtsteden is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Zwijndrecht, Papendrecht, Hendrik-Ido Ambacht, Sliedrecht en Hardinxveld-Giessendam. Binnen dit verband hebben de gemeenten gezamenlijk een Groeiagenda 2030 opgesteld. In deze Groeiagenda is een strategische visie voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de Drechtsteden in de periode van 2018 – 2030 beschreven. De agenda toont de doelen en ambities waaraan tussen nu en 2030 wordt gewerkt. De insteek is om van de Drechtsteden een nog aantrekkelijker woon- en werkgebied te maken voor zowel nieuwe als bestaande inwoners.

De Groeiagenda 2030 kent een viertal ambities:

- Bouwen en wonen | *meer woningen*
- Werken en economie | *meer banen*
- Bereikbaarheid en mobiliteit | *betere bereikbaarheid*
- Energietransitie | *nieuwe energie*

De Groeiagenda 2030 beschrijft de actiepunten waaraan de gemeenten moeten werken om de toekomstvisie te realiseren. Hiermee is de Groeiagenda een stip op de horizon en een handleiding voor alle gemeentelijke plannen. Het is aan de gemeenten zelf om te bepalen op welke wijze ze invulling geven aan de ambities om zo het gezamenlijke doel te bereiken.

Structuurvisie Alblasserdam

In 2013 is de Structuurvisie Alblasserdam 2040; Bedrijvig Hollands dijkdorp opgesteld. In de structuurvisie staat hoe de gemeente Alblasserdam kijkt naar de ontwikkelingen van het dorp. Op zowel ruimtelijk als sociaal gebied. Gemeentelijk beleid, zoals woonvisies of nieuwe bestemmingsplannen moeten allemaal passen binnen deze structuurvisie.

De ambities van de gemeente zijn vertaald naar een zevental thema's waarbinnen de inzet van de gemeente nodig is:

1. Veiligheid
2. Bereikbaarheid
3. Wonen en zorg: leefmilieus
4. Werken
5. Vrije-tijds economie
6. Duurzaamheid
7. Transformatiegebieden

De bovenstaande ruimtelijke thema's zijn vervolgens uitgewerkt in drie speerpunten: *Aantrekkelijkheid van het Centrum, Bereikbaarheid en Uitbouwen van de transferiumfunctie.*

De Eerste stap

De Eerste stap is het document dat als basis dient voor de nog op te stellen Omgevingsvisie van Alblasserdam. Dit document is een tussenstap om te komen tot een omgevingsvisie. Hierin wordt de huidige situatie in Alblasserdam geschetst en een doorkijk gemaakt naar de toekomstige ontwikkelingen, opgaven en ambities. De structuurvisie is als vertrekpunt genomen. Het doel van de Eerste stap is om een helder beeld te krijgen van de opgaven die spelen in Alblasserdam.

Deze (kern)opgaven zijn:

- Bereikbaarheid
- Bestaanszekerheid van inwoners
- Circulariteit
- Gezondheid
- Klimaatadaptatie & -mitigatie
- Ondersteuning
- Werkgelegenheid
- Woningbouw
- Het zijn van een samenleving

Aan de hand van deze opgaven is er één accent gekozen die het uitgangspunt van de uiteindelijke Omgevingsvisie gaat bepalen. Het accent is:

“Een fit en groen dorp in de polder heeft als doel: aanpassen aan de klimaatverandering, de klimaatverandering tegengaan, het opnieuw gebruiken van grondstoffen en gezondheid.”

Collegeprogramma

In het Collegeprogramma worden de ambities geformuleerd die centraal staan gedurende de collegeperiode 2022 -2026. Voor de komende vier jaar zijn de ambities geconcretiseerd in drie opgaves waar de gemeente Alblasserdam integraal aan gaat werken. Centraal in het collegeprogramma staat het thema: ‘Een fit en groen dorp in de polder’. Dit thema is gekoppeld met het gekozen accent vanuit de Eerste stap.

Aan dit thema zijn meerdere ambities gekoppeld, namelijk groen en duurzaam, circulair, een sociaal dorp, autonoom en partner, verbinding maken, flexibel en realistisch. Deze ambities zijn verder uitgezet in een aantal opgaves met concrete doelen.

Kwaliteitsplan dagelijks beheer openbare ruimte

In het Kwaliteitsplan dagelijks beheer openbare ruimte heeft de Raad van Alblasserdam gekozen voor scenario 4, een realistisch kwaliteit scenario.

In de praktijk betekent dit dat de gemeente Alblasserdam als kwaliteitsambitie niveau B (basis) nastreeft. Hierbij wordt de leefomgeving op basis niveau en functioneel onderhouden. De begraafplaats is hierbij afwijkend, deze wordt op A niveau onderhouden.

Wegcategoriseringsplan Gemeente Alblasserdam: Beleidskader Duurzaam Veilig

Het Beleidskader Duurzaam Veilig heeft de essentie om verkeersonveiligheid te voorkomen in plaats van deze achteraf te bestrijden. Weggebruikers worden tot gewenst gedrag verleid door de inrichting van de weg. De weggebruiker dient dus aan de hand van de inrichting van de weg te kunnen zien wat van hem of haar wordt verwacht in het verkeer.

Groenstructuurplan Alblasserdam

Er wordt steeds meer gevraagd van de openbare ruimte terwijl het oppervlakte steeds schaarser wordt. De openbare ruimte moet plek bieden voor beplanting, parkeergelegenheid, afvalcontainers en bijvoorbeeld kabels en leidingen, met bijkomend vaak onderlinge conflicten. Zo kan in een beperkt gebied de wens naar meer parkeergelegenheden botsen met de wens naar meer groen.

De maatschappelijke en economische waarde van groen krijgt inmiddels steeds meer aandacht. Groen levert ecosysteemdiensten zoals het afvangen van fijnstof en verkoeling op hete dagen, maar draagt ook bij aan recreatie en een positieve beleving van de omgeving. Inwoners ontmoeten elkaar in parken en kinderen spelen in het groen. Allemaal diensten die het groen levert die positief uitwerken op de fysieke en geestelijke gesteldheid van de inwoners van Alblasserdam.

Het is daarom belangrijk om het bestaande groen in Alblasserdam zoveel mogelijk te beschermen en te versterken. In dit plan wordt de focus en het belang van het groen gelegd op de volgende acht visies:

1. Dorp aan de Noord
2. Ontlasten, versterken en vergroenen van de dijk
3. Versterken verbinding centrum – water
4. Versterken groengebieden aan de dijk
5. In de waard
6. De waard in het dorp en verbindingen tussen waard en water
7. Groene loper door het dorp
8. De Alblas als waardevolle verbinding

Nota openbare verlichting 2016-2025

In de Nota openbare verlichting 2016-2025 is beschreven hoe de openbare verlichting de komende 10 jaar op een verantwoorde wijze kan worden onderhouden. In drie delen wordt een kader beschreven voor het beheer en onderhoud;

- Beleidsdeel met daarin de kaders en ambities op het gebied van duurzaamheid, energiebesparing en lichthinder,
- Beheerdeel wat in gaat op de kaders vanuit het beleidsdeel en waarin aandacht wordt gegeven aan de specifieke wensen van Alblasserdam,
- Realisatiedeel waarin twee relevante scenario's zijn uitgewerkt en doorgerekend met betrekking tot de haalbaarheid van de ambities.

De Raad van Alblasserdam heeft uiteindelijk gekozen voor het scenario '*Duurzaam materiaalgebruik en kosten effectieve energiebesparing*'. De belangrijkste uitgangspunten voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting zijn;

- Toepassing van LED verlichting bij vervangingen en nieuwbouw,
- Duurzaam gebruik van materialen,
- Dimmen van de verlichting,
- Voorkomen lichthinder en lichtvervuiling.

Toepassing Led-verlichting

Door LED verlichting toe te passen kan er snel significant energie worden bespaard. Daarnaast zijn de onderhoudskosten over het algemeen ook lager doordat LED verlichting minder snel moet worden vervangen. Dit scheelt dus ook in grondstoffen en financiële kosten.

Duurzaam gebruik materialen

Met het actief monitoren van de conditie van masten en armaturen wordt het exacte vervangingsmoment inzichtelijk. Hiermee wordt "onnodig" vroeg vervangen voorkomen en kunnen de vervangingscycli van masten en armaturen worden verlengd.

Dimmen verlichting

Het dimmen van verlichting levert een extra energiebesparing op. De richtlijn ROVL2011 biedt de mogelijkheid aan gemeenten om het lichtniveau aan te passen en te dimmen in bijvoorbeeld nachtelijke uren.

Voorkomen lichthinder en lichtvervuiling

Lichthinder en -vervuiling door openbare verlichting wordt voornamelijk veroorzaakt door verouderde lampen en/of armaturen waarvan de optiek in het armatuur ver uitsteekt. Bij het vervangen van armaturen wordt er geen gebruik meer gemaakt van deze materialen en typen.

4.3 Trends & ontwikkelingen

Deze paragraaf schetst een beeld van een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen voor de fysieke leefomgeving in Nederland, en hiermee ook voor Alblasserdam. Er worden een aantal ontwikkelingen uitgelicht die invloed hebben op de fysieke leefomgeving waarin we wonen, werken, ons verplaatsen en recreëren. Het zijn maatschappelijke opgaven waar iedereen mee te maken krijgt.

Energietransitie

Er is een energietransitie gaande waarbij steeds vaker gebruik wordt gemaakt van nieuwe en herbruikbare energiebronnen. Het gebruik van fossiele brandstoffen wordt tegelijkertijd verminderd om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan. Deze aanpak ligt in lijn met het Klimaatakkoord. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes.

Klimaat

Het veranderende klimaat zorgt in Nederland voor steeds vaker voorkomende extreme weersomstandigheden zoals hitte, langdurige droogte en hevige neerslag. Klimaatadaptatie wordt steeds belangrijker om de effecten als wateroverlast, verdroging en hittestress tegen te gaan. Vergroening van de bebouwde omgeving is net als het bovengronds afvoeren en bufferen van water een belangrijke ontwikkeling. Bomen en planten en houden water vast en zorgen ook voor verkoeling van de bebouwde omgeving en kunnen daarnaast bijdragen aan het verhogen van de biodiversiteit in stedelijke gebieden.

Circulaire economie

Overheden en bedrijven werken samen aan een duurzame circulaire economie. Het gebruik van afval als grondstof en terugwinnen van energie zijn belangrijke thema's in de bedrijfsvoering. In de openbare ruimte wordt vooral gezocht naar het toepassen en hergebruiken van vrijkomende (organische) bouwstoffen.

Duurzaamheid

De laatste jaren is duurzaamheid een steeds belangrijker onderwerp geworden op allerlei vlakken in de maatschappij. Het doel van deze ontwikkeling is te voldoen aan de behoefte en welvaart van het heden, zonder de welvaart en behoeften van de toekomstige generaties in gevaar te brengen. Door op een duurzamere manier om te gaan met de leefomgeving moet er minder druk op het milieu worden uitgeoefend.

Participatie en individualisering

De steden, dorpen en buurten worden niet meer alleen vanuit het gemeentehuis bestuurd. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen in toenemende mate zelf

verantwoordelijkheid en initiatieven voor hun eigen samenleving. Bewoners worden betrokken bij ontwerp en (her)inrichting van de openbare ruimte, of nemen zelf het initiatief. De gemeente neemt hierbij een rol als regisseur in. Tegelijkertijd is er sprake van individualisering, de vrijheid van het individu wordt steeds belangrijker. Mensen komen steeds meer als individu in plaats van groep in de samenleving te staan. De sociale cohesie kan hiermee onder druk komen te staan en afnemen.

Daarnaast vergrijsst de Nederlandse bevolking. Huishoudens worden kleiner en mensen wonen langer zelfstandig. De behoefte aan 'wonen zonder zorgen', in een levendige omgeving met voorzieningen binnen handbereik, neemt toe. Dit vraagt aandacht in de bestaande woonomgeving wat betreft voorzieningen, sociale cohesie (eenzaamheid) en toegankelijkheid.

Gezondheid

Gezondheid staat steeds meer in de belangstelling. Bij mensen zelf, die zich steeds bewuster worden van het belang van een gezonde leefstijl, maar zeker ook bij de overheid, die steeds meer middelen en mogelijkheden inzet om de gezondheid positief te beïnvloeden. Een gevarieerde groene openbare ruimte draagt bij aan het psychisch en fysiek welbevinden van de inwoners en nodigt uit tot meer beweging, hetgeen een gezonde leefstijl bevordert.

Vervangingsopgave

Komende decennia staat een forse vervangingsopgave van de openbare ruimte te wachten. Een groot deel van de openbare ruimte is rond de jaren 60 van de vorige eeuw aangelegd en nadert het einde van de (technische) levensduur. Wanneer de kapitaalgoederen in de openbare ruimte in een relatief korte periode worden vervangen, stijgen de maatschappelijke kosten onevenredig. Dit is een ongewenste situatie, daarom is een belangrijke uitdaging hoe de vervanging het beste gerealiseerd kan worden, zonder dat de maatschappelijke kosten te sterk stijgen. Tevens is de vervangingsopgave ook het moment om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. De vervanging en herinrichting van de openbare ruimte geeft de kans om bewonerswensen en (toekomstige) maatschappelijke thema's actief in het proces op te nemen.

Grip op de fysieke beheerobjecten

De posten voor het beheer en de vervanging van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte omvatten een aanzienlijk deel van de begroting. Als goed rentmeester zorgt de beheerorganisatie ervoor dat deze veilig en toekomstbestendig worden onderhouden, voor de huidige en toekomstige generaties.

Steeds vaker blijkt dat beheer meer is dan een optelsom van objecten die we schoon, heel en veilig willen houden. Het is aan de beheerders van de gemeente om de (maatschappelijke) opgaven te verbinden en te realiseren, waarbij grip en sturing essentieel is. Dit vraagt wel om planmatig en doelmatig te werken. Om op het goede moment de juiste stappen te zetten op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Hierin ligt een nieuwe sleutelrol voor de beheerder weggelegd.

VNG: opgaven voor gemeenten

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft een aantal grote opgaven voor de openbare ruimte op een rij gezet. Het gaat daarbij vooral om klimaat en energie, bouwen, herstructurering en bereikbaarheid. In de fysieke leefomgeving verwacht de VNG forse benodigde investeringen voor mobiliteit, woningbouw en wateropgaven. Bij andere opgaven is aandacht voor het sociale domein, zoals gezondheid, financiën en participatie.

4.4 Koppeling kaders met beheer en onderhoud Fysieke Leefomgeving

Bovenstaande gemeentelijke en wettelijke kaders en geformuleerde trends en ontwikkelingen vormen het kader waarbinnen het beheer en onderhoud van onze fysieke leefomgeving moet worden uitgevoerd. In het volgende hoofdstuk wordt dit kader verder geconcretiseerd en gekoppeld aan thema's waarmee de koppeling wordt gemaakt met het beheer en onderhoud.

THEMA'S

5

5 Thema's

Alblasserdam is gestart met het proces om te komen tot de Omgevingsvisie Alblasserdam. In deze Omgevingsvisie staat wat voor de toekomst van Alblasserdam de goede richting is en bevat de wensen en (beleids)doelen voor de omgeving voor de lange termijn. Tegelijkertijd is er een nieuw Collegeprogramma voor de collegeperiode 2022-2026 opgesteld. In dit hoofdstuk worden thema's beschreven, opgesteld vanuit het Collegeprogramma met het gekozen accent, en wordt de koppeling gemaakt met het beheer en onderhoud van de fysieke leefomgeving.

Bij het opstellen van de Omgevingsvisie van Alblasserdam is er met behulp van de inwoners gekozen voor het accent **'Fit en groen dorp in de polder'**. Met het kiezen van dit accent is de ambitie van Alblasserdam als volgt te formuleren:

"Een fit en groen dorp in de polder heeft als doel: aanpassen aan de klimaatverandering, de klimaatverandering tegengaan, het opnieuw gebruiken van grondstoffen en gezondheid."

Vanuit dit gekozen accent zijn in het Collegeprogramma een aantal ambities opgesteld. Enkele van deze ambities hebben ook betrekking tot het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Alblasserdam. Aan de hand van deze ambities uit het Collegeprogramma wordt de koppeling en impact van het beheer en onderhoud verder beschreven en ingevuld.

De drie thema's zijn:

1. Een groene & klimaatbewuste leefomgeving
2. Een duurzame & circulaire leefomgeving
3. Een gezonde & sociale leefomgeving

Figuur 4 In 2021 is het accent 'Fit & Groen in de polder' gekozen (bron: Praatmee.alblasserdam.nl)

5.1 Een groene & klimaatbewuste leefomgeving

De inwoners van Alblasserdam waarderen de hoeveelheid groen in de leefomgeving. Meer dan de helft van de bewoners geeft hiervoor een rapportcijfer 8 of hoger. De biodiversiteit in Alblasserdam kan echter nog wel verbeterd worden. Een hoge biodiversiteit binnen de gemeente kan op een duurzame manier bijdragen bij het voorkomen en bestrijden van ziekten en plagen (bijvoorbeeld de eikenprocessierups).

Ook klimaatadaptatie- en mitigatie zijn van grote invloed op de toekomstbestendigheid van de leefomgeving in Alblasserdam. Zo krijgt de gebouwde omgeving door klimaatverandering met meer piekbuien en extreme droogte te maken. De omgeving dient met oog op de toekomst klimaatadaptief ingericht te zijn, om voorbereid te zijn op extreem weer. Er dient ingezet te worden op duurzame en klimaat neutrale oplossingen.

Wegen

Het wegbeheer in Alblasserdam draagt op de volgende manier bij aan een groene en klimaatbewuste leefomgeving;

- Bij reconstructies wordt zoveel mogelijk steen vervangen voor groen of waterdoorlatende verharding;
- We werken aan een uitgebreide laadinfrastructuur, aan de vernieuwing van OV-bussen, het stimuleren van fietsgebruik via een fietsstimuleringsprogramma én het plaatsen van meer fietsstallingen;
- Er worden wandel- en fietspaden aangelegd in en rondom de groene leefomgeving zodat inwoners van de groene leefomgeving kunnen genieten.

Groen en bomen

Het beheer van het openbaar groen draagt op de volgende manier bij aan een groene en klimaatbewuste leefomgeving;

- Het openbaar groen draagt bij aan maatregelen voor klimaatadaptatie;
- De gemeente Alblasserdam zet in op het vergroenen van de leefomgeving;
- Verhogen van biodiversiteit binnen Alblasserdam om zo ziekten en plagen te voorkomen en te bestrijden;
- Groen draagt bij aan het leveren van (berging)capaciteit van water in de buitenruimte waarmee wateroverlast zoveel mogelijk kan worden voorkomen;
- We streven ernaar om zoveel mogelijk groene gevels/ daken toe te passen, en stimuleren dit bij particulieren, zoals initiatieven als stenen eruit, groen erin en hagen in plaats van schuttingen;
- Bij herinrichtingen en nieuwe ontwikkelingen wordt zoveel mogelijk groen gerealiseerd;
- We zetten in op een zo groot mogelijke variatie in het groen assortiment ten behoeve van de biodiversiteit. Er worden alleen inheems soorten aangeplant.
- Door het aanplanten van vegetatie die bestand is tegen droogte en water weet vast te houden wordt de leefomgeving beter bestand tegen klimaatverandering;
- Er wordt ecologisch beheer toegepast;

- Door het verantwoord toepassen van nieuwe werkmethodes wordt de stikstofdepositie in de natuur verminderd;
- Het beheer van het openbaar groen wordt duurzaam uitgevoerd door aannemers die zoveel mogelijk gebruik maken van elektrisch gereedschap en duurzaam vervoer;
- Organisch materiaal zoals blad wordt zo min mogelijk afgevoerd maar gebruikt in plantvakken.

Openbare verlichting

Het beheer van de openbare verlichting draagt op de volgende manier bij aan een groene en klimaatbewuste leefomgeving:

- Er wordt rekening gehouden met de aanwezige flora en fauna in de gemeente Alblasterdam. Waar mogelijk wordt de verlichting aangezet of zelfs uitgezet.

Riolering

Riolering draagt op de volgende manier bij aan een groene en klimaatbewuste leefomgeving:

- In het Programma Stedelijk Waterbeheer (PWS) van Alblasterdam is beleid vastgelegd voor het terugdringen van wateroverlast en droogte binnen de gemeente. Met dit beleid worden er voorbereidingen getroffen voor de effecten van het veranderend klimaat in Nederland;
- Bij rioolvervangings wordt onderzocht of afkoppelen eenvoudig realiseerbaar is. Dit houdt in dat neerslag niet langer via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd, maar zo mogelijk geborgen en vertraagd afgevoerd kan worden naar oppervlaktewater. Daarnaast wordt bij nieuwbouwprojecten een gescheiden stelsel aangelegd;
- Bij nieuwe ontwerpen wordt het nieuwe rioolstelsel getoetst naar omstandigheden die zich in de nabije toekomst kunnen afspelen. Denk hierbij aan simulaties met overtollig neerslag van 30 mm in een korte tijd. Aan de hand van deze simulaties wordt het nieuwe ontwerp getoetst naar de omstandigheden van de toekomst;
- Het stelsel en de bovenliggende buitenruimte moet voldoende capaciteit/berging hebben om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen. Dit moet overlast voorkomen in woningen en winkels. Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen hinder, ernstige hinder en overlast;
- Bij rioolvervangings en nieuwbouw wordt drainage aangelegd. De aanleg van drainage zorgt ervoor dat er gedurende natte periodes overtollig grondwater kan worden afgevoerd. Gedurende droge periodes houdt de drainage de bodem nat door de toevoer vanuit het oppervlaktewater. Hiermee kunnen zettingen worden voorkomen;
- De gemeente Alblasterdam voert de campagne "Groener Alblasterdam". De campagne heeft als doel ervoor te zorgen dat inwoners en ondernemers zich bewuster worden van de voordelen van een groene leefomgeving. Meer groen, door onder andere groene tuinen, groene gevels en groene daken zorgt voor een verminderde afvoer op het rioleringsstelsel. Dit komt doordat de afvoer van water wordt vertraagd en er meer infiltratie kan plaats vinden. Het maakt het systeem klimaat robuuster tijdens periode van droogte en hevige neerslag;
- Langs de oevers wordt bedrijvigheid ontwikkeld in harmonie met de natuur;
- Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Civiltechnische kunstwerken

Het beheer van de civiltechnische kunstwerken van Alblasterdam draagt op de volgende manier bij aan een groene en klimaatbewuste leefomgeving;

- Bij werkzaamheden aan de kunstwerken wordt er zoveel mogelijk rekening gehouden met de uitstoot van CO₂;
- Groen wordt bij werkzaamheden aan de kunstwerken zoveel mogelijk beschermd zodat de effecten van het groen op de leefomgeving zoveel mogelijk intact blijven;
- Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd in plaats van harde kunstmatige oevers. Natuurvriendelijke oevers dragen bij aan een groene leefomgeving.

Spelen en recreatie

Het beheer van speel- en recreatievoorzieningen draagt op de volgende manier bij aan een groene en klimaatbewuste leefomgeving;

- Waar mogelijk worden speelplekken vergroend, dit draagt bij aan een groene leefomgeving waar kinderen kennis kunnen maken met de seizoenen;
- Waar mogelijk worden natuurlijke speelplaatsen aangelegd waar inwoners in contact komen met het groen;
- Een groene inrichting van speelplekken draagt bij aan klimaatadaptatie, bomen en struiken gaan hittestress tegen en speelwadi's vangen regenwater op.

Straatmeubilair

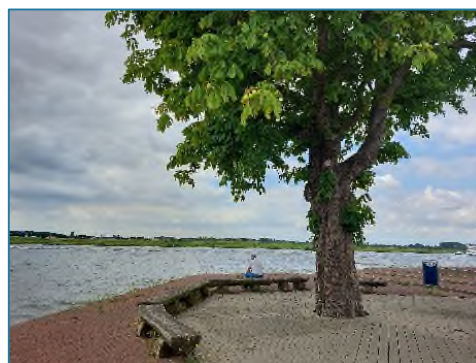
Het beheer en inrichting van het straatmeubilair draagt op de volgende manier bij aan een groene en klimaatbewuste leefomgeving:

- Er wordt ingezet op hergebruik en het gebruik van duurzame materialen;
- Met het straatmeubilair wordt ingezet op afvalscheiding (afvalbakken).

5.2 Een duurzame & circulaire leefomgeving

De gemeente Alblasterdam streeft ernaar om de circulariteit van de (huidige) materialen in Alblasterdam in kaart te brengen en zoveel mogelijk materiaal te kunnen hergebruiken. Nieuwe materialen dienen daarnaast compleet recyclebaar te zijn. Vrijgekomen afval dient zoveel mogelijk lokaal gebruikt en benut te worden.

Een duurzame levensstijl wordt verder gestimuleerd, bijvoorbeeld met het faciliteren van laadinfrastructuur voor elektrisch rijden en het vergroten van het potentieel van zonne-energieopwekking. Daarnaast is de energietransitie integraal onderdeel van eigen projecten en beleid.

Wegen

Het wegbeheer in Alblasserdam draagt op de volgende manier bij aan een duurzame en circulaire leefomgeving;

- Elektrisch rijden wordt gefaciliteerd door de laadinfrastructuur te optimaliseren;
- Er wordt bij groot onderhoud en vervangingen zoveel mogelijk rekening gehouden met partnerbeheerders om projecten integraal op te pakken en kapitaalvernietiging te voorkomen;
- Bestaande grondstoffen en materialen worden zoveel mogelijk hergebruikt;
- Het autogebruik wordt teruggedrongen en het openbaar vervoer over weg en water wordt gestimuleerd;
- Er wordt ingezet op meer voorzieningen en betere inrichting voor de fiets.

Groen en bomen

Het beheer van het openbaar groen draagt op de volgende manier bij aan een duurzame en circulaire leefomgeving;

- Binnen het groenbeheer wordt er rekening gehouden met het verminderen van de ecologische voetafdruk door middel van hergebruik van grondstoffen;
- Met het beheer van het openbaar groen in Alblasserdam wordt ingezet op een grotere biodiversiteit;
- Door de inzet van schonere machines bij werkzaamheden wordt uitstoot verminderd;
- Vrijkomend materiaal wordt zoveel mogelijk hergebruikt;
- Transportbewegingen worden teruggedrongen.

Openbare verlichting

Het beheer van de openbare verlichting draagt op de volgende manier bij aan een duurzame en circulaire leefomgeving;

- In het beheerareaal openbare verlichting wordt standaard LED verlichting toegepast. LED verlichting is zuiniger in energieverbruik en heeft een langere levensduur waardoor er minder vaak onderhoud en vervanging plaatsvindt;
- Door "slimme verlichting" toe te passen kan de verlichting op afstand worden geregeld. Hiermee kunnen ook dimregimes worden toegepast waardoor verlichting minder vaak "onnodig" zal branden. Dit heeft een positief effect op het energieverbruik.

Riolering

Riolering draagt op de volgende manier bij aan een duurzame en circulaire leefomgeving;

- Het gebruik van nieuwe grondstoffen wordt beperkt bij vervangingsopgaves, in plaats daarvan wordt er in grote mate gebruik gemaakt van hergebruikte materialen.

Civieltechnische kunstwerken

Het beheer van de civieltechnische kunstwerken van Alblasserdam draagt op de volgende manier bij aan een duurzame en circulaire leefomgeving;

- Waar mogelijk wordt opwekking van duurzame energie op kunstwerken gefaciliteerd;
- Civieltechnische kunstwerken worden energieneutraal gemaakt;
- Grondstoffen en materialen worden zoveel mogelijk hergebruikt.
- Duurzaamheid en circulariteit van civieltechnische kunstwerken staat centraal. Dit gebeurt door gebruik te maken van duurzame en herbruikbare materialen en modulaire bouwsystemen. De levensduur van objecten wordt hierdoor verlengd.

Spelen en recreatie

Het beheer van speel- en recreatievoorzieningen draagt op de volgende manier bij aan een duurzame en circulaire leefomgeving;

- Door hergebruik van materialen wordt invulling gegeven aan een duurzame instandhouding van de speelplekken;
- Herbruikbare materialen als stenen en palen worden waar mogelijk hergebruikt wanneer deze zijn afgeschreven, overige materialen worden zo veel mogelijk afgevoerd als nieuwe grondstof.

Straatmeubilair

Het beheer en inrichting van het straatmeubilair draagt op de volgende manier bij aan een duurzame en circulaire leefomgeving;

- Grondstoffen en materialen worden zoveel mogelijk hergebruikt. Er wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van een modulair bouwsysteem. Dit zorgt voor een verlenging van de levensduur en een besparing op materialen en energie.

5.3 Een gezonde & sociale leefomgeving

De fysieke leefomgeving draagt meer bij dan alleen esthetische of natuurlijke waarden. Een goed functionerende (groene) leefomgeving draagt bij aan het woongeluk van inwoners en aan hun gezondheid. Naast het groen is het stedelijk water ook een verbindend element in de Drechtsteden. Water draagt positief bij aan de gezondheid en sociale beleving van de openbare ruimte door bijvoorbeeld de recreatieve waarden die het kan leveren. De directe leefomgeving biedt verschillende diensten aan de inwoners van Alblasserdam. Denk aan ruimte om buiten te sporten, bewegen en elkaar te ontmoeten. Een goed onderhouden en veilige leefomgeving stimuleert sociale interacties. Door te luisteren naar wensen en ideeën van inwoners voelt men zich meer betrokken bij de leefomgeving en wordt de relatie tussen de gemeente en inwoners verbeterd.

Wegen

Het wegbeheer in Alblasserdam draagt op de volgende manier bij aan een sociale en gezonde leefomgeving;

- Fietsen wordt gestimuleerd en de fietsveiligheid in het dorp wordt vergroot;
- Het OV en de fiets wordt een aantrekkelijk alternatief voor de auto;
- Bij groot onderhoud aan wegen worden bewoners ruim tevoren geïnformeerd om overlast zoveel mogelijk te beperken;
- De wegen in Alblasserdam zijn voor iedereen veilig toegankelijk.

Groen en bomen

Het beheer van het openbaar groen draagt op de volgende manier bij aan een sociale en gezonde leefomgeving;

- Groen in de leefomgeving draagt bij aan de mentale en fysieke gezondheid van inwoners;
- Door de inrichting en onderhoud van groenvoorzieningen worden verkeersonveilige en sociaal onveilige situaties zoals donkere en onoverzichtelijke plekken voorkomen.

Openbare verlichting

Het beheer van de openbare verlichting draagt op de volgende manier bij aan een sociale en gezonde leefomgeving;

- Goed functionerende verlichting draagt bij aan de veiligheidsbeleving van inwoners;
- Inwoners spelen een belangrijke rol in het melden van storingen omdat zij meestal de eerste zijn die dit zien. Bij herhaaldelijke patronen of bijzonderheden wordt daar direct op geacteerd.

Riolering

Riolering draagt op de volgende manier bij aan een sociale en gezonde leefomgeving;

- Een goed functionerend rioolstelsel draagt bij aan de verbetering van de volksgezondheid. In Alblasserdam zijn alle percelen aangesloten op riolering;
- Bij de drie nieuw te realiseren overstorten worden sensoren geplaatst om het waterniveau te meten. Dit geeft inzicht in hoe vaak er een overstort plaatsvindt richting het oppervlaktewater. Tevens zijn de bergbezinkbassins en gemalen voorzien van sensoren die het waterniveau meten. Hiermee wordt vervuiling van het oppervlaktewater zoveel mogelijk voorkomen en voorkomt dit een negatieve impact op de gezondheid van de inwoners;
- Om het aantal overstorten te beperken, is het van belang dat het gemengde rioolstelsel voldoende bergingscapaciteit heeft. In overleg met het waterschap wordt gezocht naar doelmatige oplossingen, indien het oppervlaktewater te zwaar wordt belast door de riolering.

Civiltechnische kunstwerken

Het beheer van de civiltechnische kunstwerken van Alblasserdam draagt op de volgende manier bij aan een sociale en gezonde leefomgeving;

- Bruggen kunnen ontwikkeld worden als iconen voor de regio, en geeft een impuls aan de beleving en ontsluiting van het gebied;
- De civiltechnische kunstwerken dragen bij aan de bereikbaarheid van leefomgeving dit draagt bij aan een leefbare leefomgeving.

Spelen en recreatie

Het beheer van speel- en recreatievoorzieningen draagt op de volgende manier bij aan een sociale en gezonde leefomgeving;

- Om gezondheid van inwoners nog verder te bevorderen wordt er gezorgd voor voldoende ruimte in de fysieke leefomgeving om te kunnen spelen en sporten;
- Spelen is essentieel voor de ontwikkeling van kinderen. Met uitdagende speelplekken wordt samenspel, sporten en ontmoeten gestimuleerd;
- Speelplekken in Alblasserdam zijn schoon, heel en veilig;
- Speelruimtes zijn voor iedereen veilig bereikbaar;
- Door middel van informele speelplekken wordt eigen spel en creativiteit gestimuleerd;
- Initiatieven voor informele speelruimtes en ontmoetingsplekken worden gestimuleerd;
- Er vindt participatie plaats met betrokkenen, zoals de kinderen zelf, ouders en omwonenden om zo maatwerk te bieden.

Straatmeubilair

Het beheer en inrichting van het straatmeubilair draagt op de volgende manier bij aan een sociale en gezonde leefomgeving;

- Door de aanwezigheid van het juiste straatmeubilair kan het verblijfsklimaat en de sociale cohesie van de gemeente Alblasserdam worden verbeterd;
- Voldoende afvalbakken op de juiste locaties zorgen voor een schonere leefomgeving en draagt aan de sociale cohesie;
- Straatnaamborden en andere vormen van bewegwijzering dragen bij aan een bereikbare en toegankelijke leefomgeving waarin inwoners elkaar gemakkelijk kunnen ontmoeten.

HET VERVOLG

6

6 Het vervolg

Het IMBK is een procesdocument en is hiermee nooit af. Zo dient het door middel van actualisatieslagen up-to-date te blijven. Het IMBK maakt daarnaast samen met de op te stellen Omgevingsvisie deel uit van een groter geheel: het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving. In dit hoofdstuk zal worden beschreven hoe het vervolg eruitziet.

6.1 Planmatig en professioneel beheer

Het beheer van de openbare ruimte wordt verder vormgegeven conform de principes van planmatig beheer. Dit houdt in dat het beheer en onderhoud plan- en procesmatig plaatsvindt, ook wel de *Plan-Do-Check-Act* cyclus. Deze cyclus is de basis voor het nevenstaand procesmodel. Dit model omvat de belangrijkste taken en verantwoordelijkheden voor het duurzaam in stand houden van de fysieke leefomgeving met in de spil van het proces: de beheerder als regisseur van de leefomgeving. De volgende (beheer)activiteiten zijn bijvoorbeeld onderdeel van dit proces:

Areaalgegevens op orde

Van alle beheerobjecten in de fysieke leefomgeving moeten de arealen actueel, betrouwbaar en compleet (ABC) in beeld worden gebracht in een beheersysteem. Het bijhouden van areaalgegevens en verwerking van mutaties dienen structureel te worden geborgd binnen de (beheer)organisatie. Binnen deze werkprocessen kan er gebruik worden gemaakt van de reeds beschikbare landelijke basisregistraties zoals de BGT.

Inspecties technische- en beeldkwaliteit

De technische en beeldkwaliteit van de fysieke leefomgeving en de bijbehorende objecten worden bewaakt. Dit gebeurt door middel van periodieke en planmatige inspecties en monitoring. De resultaten van deze inspecties geven de beheerder de mogelijkheid om grip en stuur te krijgen en indien nodig effectief en efficiënt de beheerstrategie aan te passen om zo het kwaliteitsniveau te kunnen handhaven.

Meldingen

Inwoners en eigen medewerkers van de gemeente Alblasserdam zijn belangrijke ogen en oren in de fysieke leefomgeving. De meldingen en waarnemingen die vanuit deze groepen komen vormen eveneens input om zo nodig bij te sturen op het beheer en onderhoud en de inrichting van de openbare ruimte.

De Wereld van Beheer

Figuur 5 Beheerregisseur (bron: Antea Group)

Evalueren en verbeteren

Door de PDCA-cyclus te doorlopen ontstaat een completer beeld van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Alblasserdam. Hiermee kunnen ambities en beheerkaders indien nodig worden bijgesteld of verder worden genuanceerd. Voorbeelden zijn: extra aandacht in de bijzondere gebieden met hogere gebruiksdruk, areaaluitbreidingen of een extra bijdrage aan opgaven als duurzaamheid, biodiversiteit of klimaatadaptatie.

6.2 Verdiepingslagen Assetsheets

De ontwikkelingen in gemeente Alblasserdam zijn continu in beweging, zo ook het beheer en onderhoud. Arealen veranderen dankzij (vervangings)projecten, de kwaliteit van het areaal veranderd evenals de ambities en opgaven. Het is daarom van belang om de assetsheets te actualiseren zodra er (grote) veranderingen hebben plaatsgevonden. Hiervoor worden er verdiepingslagen uitgevoerd. De assetsheets vervangen immers de bekende traditionele sectorale beheerplannen. De gedachtegang van het actualiseren van beheerplannen wordt daarom ook toegepast op de assetsheets.

In de assetsheets zijn per asset actiepunten opgenomen. Dit zijn aandachtspunten en activiteiten die de komende beheerperiode worden opgepakt. Denk hierbij aan het laten uitvoeren van nieuwe inspecties, areaal compleet en betrouwbaar registreren in het beheersysteem of het uitvoeren van vervangingsprojecten.

Er zijn al een aantal assetsheets te benoemen die bij de verdiepingslagen toegevoegd worden aan het IMBK. Dit zijn de assets:

- Recreatiegebied het Lammertjeswiel
- Begraafplaats
- Sportparken

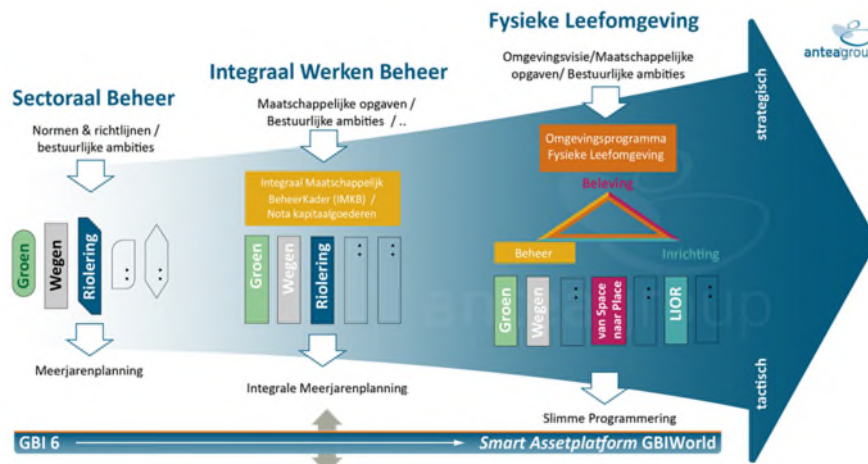
Deze assets worden apart beheerd door de gemeente Alblasserdam met een differentiatie in bijvoorbeeld beeldkwaliteit en (beheer)strategieën.

6.3 Groeipad Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving

In dit Integrale Maatschappelijke BeheerKader (IMBK) is, als eerste stap op het groeipad, een integraal kader vastgelegd en de eerste koppeling gemaakt met de maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven in Alblasserdam en het Omgevingsvisie proces.

In 2024 start de gemeente Alblasserdam met het opstellen van de daadwerkelijke Omgevingsvisie. Het is van belang om voor die tijd de kaders binnen dit IMBK en de kaders van de Omgevingsvisie verder met elkaar af te stemmen.

Na het vaststellen van de Omgevingsvisie kan dit Integrale Maatschappelijke BeheerKader (IMBK) als bouwsteen vervolgens verder worden opgewerkt en uitgebreid richting een volwaardig Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving.

Figuur 6 Groeipad Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving (bron: Antea Group)

Het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving is een gemeente breed programma en is de doorvertaling naar expliciete kaders voor de fysieke leefomgeving. Er wordt hierin een koppeling gemaakt tussen de beleving, de inrichting en het beheer van de openbare ruimte in Alblasserdam. Met het IMBK is de koppeling met het beheer gemaakt.

Dit exacte invulling van dit vervolproces wordt samen met de gemeente Alblasserdam verder uitgewerkt en in de tijd uitgezet.

6.4 Een 'fit en groene' Omgevingsvisie Alblasserdam

De gemeente Alblasserdam is bezig met het opstellen van een Omgevingsvisie. In 2021 is er met behulp van de inwoners al een accent gekozen: *fit en groen in de polder*.

De komende tijd worden inwoners actief bevraagd om input te leveren voor de Omgevingsvisie. Dit gebeurt aan de hand van wijkwandelingen, suggestieborden waarop inwoners ideeën kunnen beschreven en inloopuurtjes en wijkavonden waar inwoners met elkaar (en de gemeente) in gesprek kunnen gaan.

Elke wijk in Alblasserdam komt hiermee aan de beurt en loopt in de periode van februari 2023 tot en met juli 2023. Het streven van de gemeente Alblasserdam is om in 2024 een definitief Omgevingsvisie opgesteld te hebben.

De exacte planning en activiteiten worden gecommuniceerd via de Omgevingsvisie website Praatmee.alblasserdam.nl.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Assetsheets

De volgende assetsheets zijn opgenomen:

- Assetsheet Groen en bomen
- Assetsheet Wegen
- Assetsheet Openbare Verlichting
- Assetsheet Riolering
- Assetsheet Civieltechnische Kunstwerken
- Assetsheet Spelen en recreatie
- Assetsheet Straatmeubilair
- Assetsheet Schoon

Afbakening

Deze assetsheet is gericht op het beheer en onderhoud van het openbaar groen en bomen in de gemeente Alblasserdam. Hieronder vallen de bossen, bomen, culturele en natuurlijke beplantingen, hagen, gazons, natuurlijk groen en overige grassen en bermen. Het beheer van onbeschoeide/ natuurlijke oevers en het maaien van oppervlaktewater valt ook onder het openbaar groen. Het baggeren van het oppervlaktewater valt buiten de scope.

Areaal

In Alblasserdam zijn in totaal ruim 7.250 bomen in beheer bij de gemeente. Daarnaast bezit gemeente Alblasserdam ruim 612.000 vierkante meter aan openbaar groen en zo'n 209.000 vierkante meter oppervlaktewater. Gras- en kruidachtige beslaan het grootste deel van het areaal groen (ruim 356.000 m²). Hiernaast is er in de gemeente ook zo'n 5.000 meter aan hagen aanwezig.

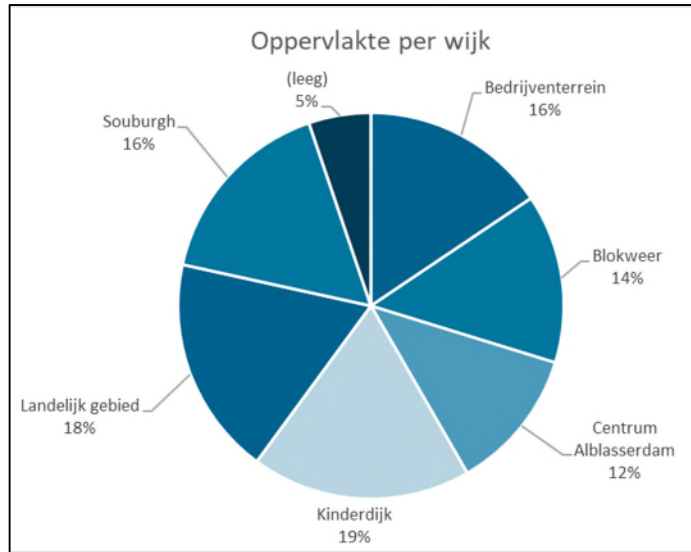
ca. 7.250
Bomen

ca. 612.000
m² groen

Object	Aantal	Eenheid
Bomen	7.256	stuks
Bodembedekkers	27.941	m ²
Bosplantsoen	84.634	m ²
Gras- en kruidachtige	356.013	m ²
Natuurlijke grasvegetatie	16.101	m ²
Ruig gras	15.748	m ²
Rietvegetatie	35	m ²
Haag	4.918	m ²
Heesters	34.897	m ²
(Loof)bos	26.588	m ²
Planten	2.145	m ²
Struikrozen	2.751	m ²
Oppervlaktewater	208.736	m ²
Natuurlijke/onbeschoeide oevers	30.000	m ¹
Strand en strandwal	1.617	m ²
(Leeg)	38.478	m ²

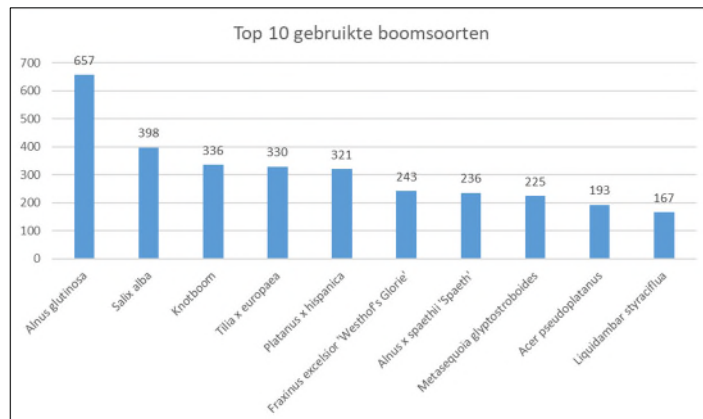
Bron: Beheersysteem Alblasserdam GISIB (peildatum: Juli 2022)

De verdeling van het oppervlakte groen per wijk is vrijwel gelijk door heel Alblasserdam. In de wijk Kinderdijk is het meeste oppervlakte groen te vinden (19% van het totale areaal). In het centrum van Alblasserdam is er gemiddeld het minste oppervlakte groen te vinden, namelijk 12% van het areaal. De verdeling van het oppervlakte groen per wijk is in onderstaand figuur te zien.

Bron: Beheersysteem Alblasserdam GISIB (peildatum: Juli 2022)

In Alblasserdam zijn 288 verschillende boomsoorten te vinden. De meest gebruikte boomsoort is de Gewone Els (*Alnus glutinosa*) met ruim 657 bomen, gevolgd door de Gewone Wilg (*salix alba*) met 398 stuks.

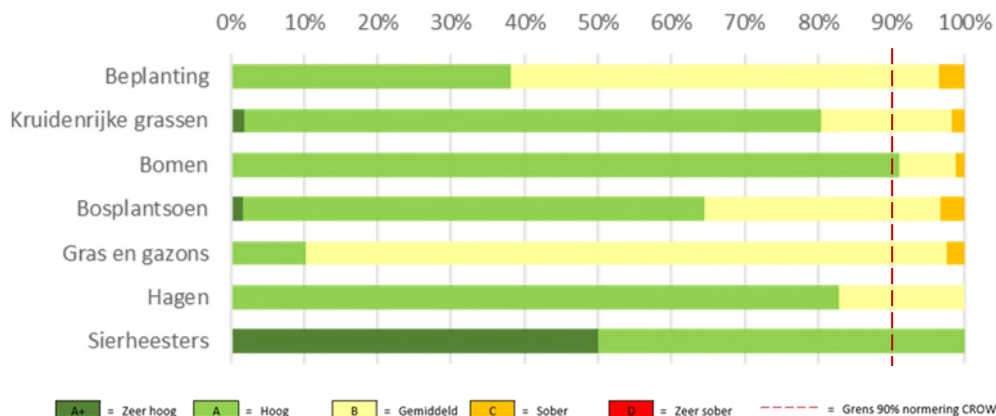
Bron: Beheersysteem Alblasserdam GISIB (peildatum: Juli 2022)

Huidige kwaliteit

Beeldkwaliteit

Om te weten of de afgesproken beeldkwaliteit in Alblasserdam wordt behaald, zijn in het voor- en najaar van 2022 twee objectieve schouwronde uitgevoerd op 60 locaties naar de kwaliteit van de openbare ruimte. Hierbij is onder andere gekeken naar het openbaar groen. Dit is gedaan aan de hand van de volgende categorieën: beplanting, kruidenrijke grassen, bomen, bosplantsoen, gras en gazons, hagen en sierheesters. De schouwresultaten zijn in onderstaand figuur te zien.

Bron: Schouw Alblasserdam 2022

De algehele indruk van het openbaar groen is in 2022 in Alblasserdam gemiddeld beoordeeld op B kwaliteit. Gemiddeld wordt een rapportcijfer 7,1 behaald (6,6 in 2021)

De gemiddelde scores over de verschillende onderdelen binnen groen lopen uiteen. Lage kwaliteit komt beperkt voor. Op enkele locaties zijn op onderliggende meetlatten snoei-behoefte en oneigenlijke snoei-maatregelen lage scores toegekend. Sierheesters en bomen scoren middels de CROW 90%-normering op A niveau (hoog). Geen enkele categorie scoort op C (laag) of D (zeer laag) niveau.

Beheerkader

Het openbaar groen in Alblasserdam draagt op verschillende manieren bij aan de volgende thema's:

Een groene & klimaatbewuste leefomgeving

Een groene leefomgeving draagt bij aan klimaatadaptatie. Bij nieuwe inrichting of reconstructies in de openbare ruimte wordt er kritisch gekeken naar de hoeveelheid verharding en groen. Indien mogelijk wordt hierbij de voorkeur gegeven aan meer groen in de leefomgeving. Ook wordt er bij reconstructies en vervangingen extra aandacht gegeven aan het creëren van meer biodiversiteit. Door een divers soortenbestand kunnen ziekten en plagen worden voorkomen en bestreden

Een duurzame & circulaire leefomgeving

Binnen het groenbeheer wordt er rekening gehouden met het verminderen van de ecologische voetafdruk door middel van hergebruik van grondstoffen. Daarnaast wordt het beheer van het openbaar groen duurzaam uitgevoerd door aannemers die gebruik maken van elektrisch gereedschap en duurzaam vervoer.

Een gezonde & sociale leefomgeving

Een groene leefomgeving draagt bij aan de mentale en fysieke gezondheid van inwoners. Een goed beheer en goede inrichting helpt hierbij. Daarnaast zorgt aantrekkelijk en veilig groen ervoor dat inwoners willen verblijven in de openbare ruimte en elkaar willen ontmoeten. Dit draagt bij aan de sociale cohesie.

Strategie

Het doel van het beheer en onderhoud is het in stand houden en versterken van het bestaande areaal groen. Dit gebeurt op basis van beeldkwaliteitsniveau B. Zodra het groen wordt vervangen dan wordt er extra aandacht besteed aan de staat van de biodiversiteit in het gebied. Zo wordt er bij de soortkeuze van de nieuwe beplanting gekeken naar welke invloed dit heeft op de (plaatselijke) soortdiversiteit. Ook wordt er gekeken naar de ecosysteemdiensten die het groen in totaal kunnen leveren.

Het groenbeheer is te onderscheiden in de volgende activiteiten:

Verzorgend onderhoud

Verzorgend onderhoud aan het groen bestaat uit maatregelen die bijdragen aan de esthetische kwaliteit van de leefomgeving. Denk hierbij aan onkruidbestrijding in plantvakken, schoffelen, papierprikken, het verwijderen van zwerf- en drijfvuil en bladharken en -blazen. Het verzorgend onderhoud valt niet onder de scope van groen en bomen maar onder 'schoon'.

Technisch onderhoud

Het technisch onderhoud bestaat voornamelijk uit snoeien, dunnen, knippen en inboeten van beplantingen en bomen en het (bij)maaien en herstellen van gazons en andere grasvegetatie. Het verwijderen van stam- en wortelopschot, groeiplaatsverbetering en VTA controles bij bomen vallen ook onder het technisch onderhoud. Het onderhoud is gericht op in stand houden en begeleiden van het groen naar een optimale levensduur en bijvoorbeeld de gemeentelijke (beeldkwaliteits)ambitie. Maaien (en afvoeren) vegetatie watergangen valt ook onder technisch onderhoud, het baggeren van het oppervlaktewater valt buiten de scope van het groenbeheer.

Vervanging

Zodra het groen het einde van zijn levensduur heeft bereikt dan wordt het tijdig vervangen. De daadwerkelijke vervangingsbehoefte komt voort uit eigen waarnemingen, meldingen van inwoners en (kwaliteit)inspecties. Vervangen vindt bij voorkeur projectmatig plaats waarbij de integraliteit met andere beheerdisciplines wordt gezocht. Zo wordt de overlast door de werkzaamheden zoveel mogelijk beperkt in de openbare ruimte. Bij vervangingen wordt er zoveel mogelijk gekeken naar nieuwe kansen binnen de inrichting van de ruimte en ook de samenstelling van het (soort) groen. Bij voorkeur wordt er zoveel mogelijk inheems materiaal toegepast.

Inspectie en monitoring

De gemeente heeft zorgplicht over haar boomareaal. Dit betekent dat de bomen in het beheer van de gemeente periodiek moeten worden geïnspecteerd. In Alblaserdam worden de bomen elke drie jaar geïnspecteerd op veiligheid en onderhoudsbehoefte. Indien een boom met een verhoogd risico op bijvoorbeeld omvallen aanwezig is (een attentieboom), dan geldt er een jaarlijkse inspectie.

Het overige groen zoals bijvoorbeeld heesterbeplantingsvakken en gazon worden beoordeeld op de onderhoudsstaat en vervangingsbehoefte door middel van de beeldkwaliteit systematiek van het CROW.

Financiën

Berekend benodigd budget

Aan de hand van de eerdergenoemde arealen en de GBI-kennisbank van Antea Group is er berekend welke kosten nodig zijn om het openbaar groen in Alblasserdam op de gestelde kwaliteitsambitie te onderhouden. In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van deze benodigde jaarlijkse gemiddelde onderhouds- en vervangingsbudgetten.

Dagelijks beheer	€ 914.000
Investerings	€ 390.000

* Onderhoudsbudget is inclusief 16% VAT-kosten, 15% AKW kosten en 2% verkeersmaatregelen

** Budgetten zijn op basis van beeldkwaliteit B en geïndexeerd naar prijspeil juli 2023

*** Budgetten zijn exclusief intern doorberekende overhead

Uit de bovenstaande tabel kan worden afgeleid dat er jaarlijks **€ 914.000** nodig is voor het dagelijks beheer en jaarlijks **€ 390.000** nodig is voor vervangingen van het groen en bomen in gemeente Alblasserdam.

Actieplan

De volgende acties staan komende planperiode op de planning:

- De komende periode wordt het beheerareaal geactualiseerd waarbij een actueler en eenduidig beeld wordt verkregen van aanwezige areaalgegevens;
- De komende periode dient een beter beeld te worden verkregen in de huidige kwaliteit van het groenareaal en daarmee een nauwkeuriger beeld van de vervangingsopgave van het groen.

Afbakening

Deze assetsheet is gericht op alle verhardingen in beheer van de gemeente Alblasserdam. Grote delen van het areaal bevinden zich in het buitengebied, dit areaal wordt grotendeels beheerd door het waterschap Rivierenland en vallen hiermee ook buiten de scope. Verhardingen op de begraafplaats en sportpark Souburgh vallen ook buiten de scope van deze assetsheet.

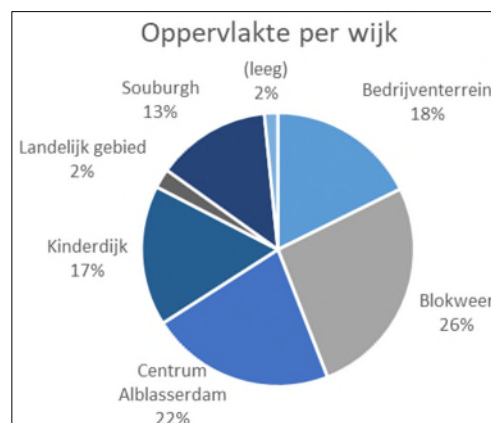

Areaal

De gemeente Alblasserdam registreert het wegareaal in het beheerprogramma GISIB. Het databeheer verdient aandacht, niet alle wegvakonderdelen zijn volledig, actueel en betrouwbaar geregistreerd. In de onderstaande tabel is het totale areaal verharding weergegeven per verhardingstype. Dit zijn de arealen zoals deze zijn opgenomen in de meest actuele weginspecties:

Verhardingstype	Oppervlakte (m ²)
Beton Keiformaat	316.266
Betonstraatstenen Overig	58.045
Cementbeton	8.383
Dicht Asfaltbeton	217.798
Gebakken Keiformaat	32.556
Gebakken Overig	777
Grassteen	2.024
Halfverhard	21.516
Natuursteen	1.599
Onverhard	52.273
Oppervlakbehandeling	17.084
Sierbestrating	28.144
Tegels Grijs	218.795
Tegels Overig	27.301
Totaal	1.002.559

Bron: Weginspecties Alblasserdam juni 2022

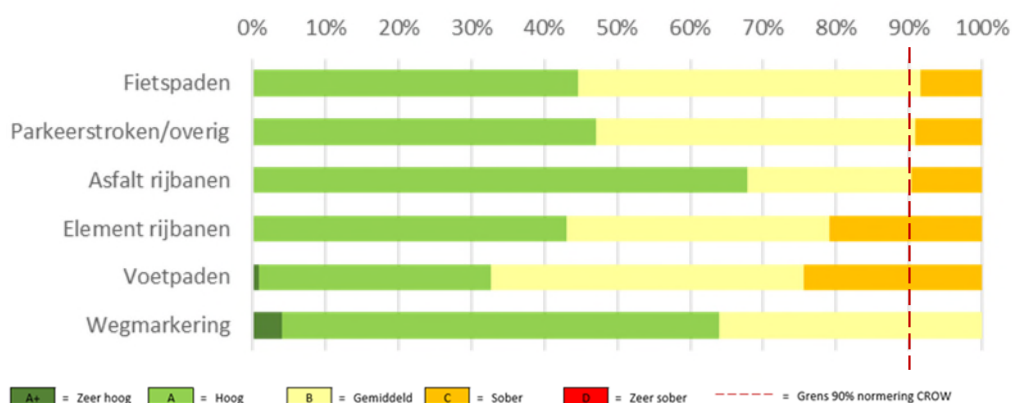
Het meeste areaal verharding ligt in de wijk Blokweer (26%), gevolgd door het centrumgebied (22%) en Kinderdijk (17%). In het landelijk gebied van Alblasserdam ligt slechts 2% van het te beheren wegareaal.

Huidige kwaliteit

Beeldkwaliteit

Om te weten of de afgesproken beeldkwaliteit in Alblasterdam wordt behaald, zijn in het voorjaar van 2022 twee objectieve schouwronde uitgevoerd op 60 locaties naar de kwaliteit van de openbare ruimte. Hierbij is onder andere gekeken naar de verhardingen. Dit is gedaan aan de hand van de volgende categorieën: fietspaden, parkeerstroken/overig, asfalt rijbanen, element rijbanen, voetpaden en wegmarkering. De schouwresultaten zijn in onderstaand figuur te zien.

Bron: Schouw Alblasterdam 2022

De algehele indruk van verharding is in 2022 beoordeeld op B kwaliteit. Omrekenen tot rapportcijfer resulteert in een 6,0. Dit ten opzichte van een 6,1 in 2021. Het rapportcijfer komt tot stand door alle scores per meting per onderdeel te middelen. Lage scores worden gecompenseerd door de hoge scores.

Het aandeel afwijkingen (C-kwaliteit/ lage kwaliteit) is binnen vrijwel elk van de onderdelen significant. Dit is met name zichtbaar op rijbanen van elementen en voetpaden. Bij wegmarkeringen komt C (laag) en D (zeer laag) niveau niet voor.

Technische kwaliteit

In 2018 is een volledige weginspectie uitgevoerd over het wegareaal. In 2022 is het areaal asfaltverhardingen geïnspecteerd. Hierbij is gebruik gemaakt van de globale visuele inspectiemethodiek van het CROW. Deze gecombineerde weginspecties leveren het volgende beeld op:

	Rapportcijfer	Geïnspecteerd areaal	Laatst geïnspecteerd
Asfaltverhardingen	7,2	234.000 m ²	2022
Elementverhardingen	6,4	506.000 m ²	2018

De kwaliteit van de verhardingen voldoet aan de gemeentelijke kwaliteitsambities.

Beheerkaders

De wegen in Alblasserdam dragen op verschillende manieren bij aan de volgende thema's:

Een groene & klimaatbewuste leefomgeving

- Bij nieuwe inrichtingen of vervangingswerkzaamheden wordt er zoveel mogelijk gekozen om verharding te vervangen voor groen of in de materiaalkeuze voor waterdoorlatende verharding;
- Inrichting en beheer van het wegareaal kan bijdragen aan de transitie waarop inwoners zich voortbewegen in de fysieke leefomgeving. Door het onderhoud en de inrichting van fietspaden te optimaliseren worden inwoners gestimuleerd om eerder de fiets te pakken in plaats van eigen vervoer;
- Het gebruik van het openbaar vervoer (bijvoorbeeld bussen) wordt zoveel mogelijk verder gestimuleerd door het beheer en onderhoud aan bijvoorbeeld bus stroken, verharding op en rondom bushaltes zo effectief mogelijk uit te voeren, en vernieuwing van OV-bussen;
- Met nieuwe inrichtingen en/of vervanging van de bestaande verharding wordt er rekening gehouden met ruimte voor een eventuele nieuwe laadinfrastructuur.

Een duurzame & circulaire leefomgeving

- Grootschalige projecten en/of vervangingen worden actief afgestemd met andere beheerdisciplines; bijvoorbeeld riolering- en groenbeheer. Zo wordt er integraal gewerkt en onbedoelde kapitaalvernietiging voorkomen;
- Bij vervangingen of herstraten worden de bestaande grondstoffen en materialen zoveel mogelijk hergebruikt voordat er nieuwe grondstoffen en materialen worden aangekocht;
- Het gebruik van het openbaar vervoer wordt gestimuleerd. Dit zorgt voor een vermindering van het autogebruik en daarmee de CO2 uitstoot. Ook wordt de laadinfrastructuur voor elektrisch rijden gefaciliteerd en geoptimaliseerd.

Een gezonde & sociale leefomgeving

- Om inwoners zoveel mogelijk te betrekken bij het beheer en onderhoud van het wegareaal, worden bij technisch onderhoud aan wegen bewoners ruim van tevoren geïnformeerd. Hiermee wordt onnodig overlast zoveel mogelijk beperkt of gemitigeerd;
- Door het beheer en onderhoud uit te voeren blijven de wegen in Alblasserdam veilig toegankelijk voor iedereen;
- Gevaarlijke fietspaden/kruispunten worden aangepakt, zodat de veiligheid wordt vergroot. Het gebruik van de fiets wordt hierdoor gestimuleerd. Ook wordt het gebruik de fiets en het OV een aantrekkelijk alternatief in plaats van het gebruik van auto's. Dit zorgt voor een verminderde CO2 uitstoot, en minder onveilige drukke verkeerssituaties.

De volgende beheeruitgangspunten zijn van toepassing:

- Als onderhoudsniveau wordt het kwaliteitsniveau B (basis) gehanteerd. Dit is conform de landelijke richtlijn beschreven in de methodiek Wegbeheer van CROW;
- Het beheer en onderhoud voldoen aan de gestelde wet- en regelgeving zoals de Wegenwet, de Wegenverkeerswet en het Nieuw Burgerlijk Wetboek;
- De focus van het onderhoud van wegen ligt de komende tijd vooral op voetpaden en fietspaden, auto's hebben minder last van kleine oneffenheden in verhardingen;
- Bij het plannen van het onderhoud verwerkt de gemeente Alblasserdam de plannen van de partijen die hierop grote invloed kunnen hebben.

Strategie

De strategie voor verhardingsbeheer valt uiteen in meerdere activiteiten die onder te verdelen zijn in verzorgend onderhoud, technisch onderhoud en vervanging:

Verzorgend onderhoud

Onder verzorgend onderhoud worden maatregelen verstaan die niet bijdragen aan de technische kwaliteit van de verhardingen, maar puur aan het aanzien of de esthetiek. Dit zijn maatregelen als vegen, bladblazen, het verwijderen van onkruid en het verzamelen van weinig grofvuil. Deze acties en kosten met betrekking tot het schoonhouden van de verhardingen valt niet onder het verzorgend onderhoud van verhardingen, maar onder 'schoon'.

Technisch onderhoud

Onder technisch onderhoud verstaan we maatregelen die de levensduur van de verhardingen verlengen. Dit betreft beheeractiviteiten zoals het versterken en conserveren van asfaltverhardingen, het (gedeeltelijk) herstraten van elementverhardingen, het verbeteren van vlakheid en het aanvullen van onverharde wegen. Uit onderzoeken en inspectie blijken er diverse asfaltwegen toe te zijn aan onderhoud. Bij daadwerkelijke uitvoering wordt rekening gehouden met de verkeersimpact en wordt dit gecommuniceerd. Voor het repareren van asfalt maakt de gemeente Alblasserdam zoveel mogelijk gebruik van een vaste aannemer via een raamovereenkomst. De gemeente zoekt afstemming met overige stakeholders op plannen zo goed mogelijk op elkaar aan te sluiten.

Vervanging

Verharding wordt in Alblasserdam aangelegd voor een lange tijd. In de Nota Waardering en Afschrijving vaste activa (2017) is vastgesteld dat voor de afschrijvingstermijn van de wegen een periode van 60 jaar wordt gehanteerd. Binnen deze afschrijvingstermijn wordt er cyclisch onderhoud uitgevoerd om de weg zo lang mogelijk bruikbaar te houden. Elementverhardingen kent een cyclus van 30 jaar. Voor asfaltwegen is vastgesteld dat de asfalt laag 15 jaar meegaat. Dit betekent dat gemiddeld een asfaltweg gedurende de levensduur van 60 jaar 3 keer een nieuwe toplaag krijgt en elementenwegen na de eerste aanleg eenmaal volledig herstraat wordt. Reconstructies worden meestal veroorzaakt door het vervangen van het gemeentelijk hoofdriool. Hiervoor moet de hele straat open. Om deze reden wordt de rioolreconstructieplanning als leidraad voor wegonderhoud aangehouden.

Inspectie en monitoring

Tweemaal per jaar (lente-herfst) beoordeelt een externe inspecteur middels een schouw de buitenruimte van Alblasserdam op het aanwezige beeldkwaliteitsniveau van het onderhoud. Om de technische kwaliteit van het areaal te monitoren wordt er periodiek een gecertificeerd inspectiebedrijf ingeschakeld om het areaal te inspecteren en te beoordelen op schades en

gebreken. De resultaten van deze inspecties worden gebruikt als input voor de onderhoudsplanning en om de daadwerkelijke vervangingsbehoefte van het wegareaal inzichtelijk te maken. Geadviseerd wordt om iedere 2 jaar een globale visuele inspectie uit te voeren over het gehele areaal.

Financiën

Berekend benodigd budget

Aan de hand van de eerdergenoemde arealen en de GBI-kennisbank van Antea Group is er berekend welke kosten nodig zijn om de wegen in Alblasterdam op de gestelde kwaliteitsambitie te onderhouden. In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van deze benodigde jaarlijkse gemiddelde onderhouds- en vervangingsbudgetten op middellang termijn. Technisch onderhoud is conform CROW inclusief 15% klein onderhoud. De kosten voor het beheer en onderhoud van de wegmarkeringen zijn hierin meegenomen.

Dagelijks beheer	€ 150.000	
Levensduur verlengend	€ 970.000	Raadsvoorstel kwaliteitsverbetering
Investeringen	€ 1.500.000	Onderdeel van meerjaren investeringsplan

* Budgetten zijn inclusief 10% VAT-kosten, 4% winst + risico, 6% algemene en 10% eenmalige en uitvoeringskosten

** Budgetten zijn op basis van beeldkwaliteit B en geïndexeerd naar prijspeil juli 2023

*** Budgetten zijn exclusief intern doorberekende overhead

Uit de bovenstaande tabel kan worden afgeleid dat er jaarlijks **€ 1.120.000** nodig is voor dagelijks beheer en levensduur verlengende maatregelen, waarvan 15% voor klein onderhoud bestemd is. Daarnaast is er jaarlijks een budget van **€ 1.500.000** nodig voor vervangingen.

Conclusie kwalitatieve basisplanning

Voor de korte termijn is op basis van de gecombineerde weginspectie 2018/2022 een kwalitatieve basisplanning opgesteld. Op korte termijn levert dit relatief lage onderhoudskosten op. Circa € 400.000 voor elementen en € 175.000 voor asfalt. Komt met name omdat de kwaliteit van de verhardingen op dit moment voldoet. Door op korte termijn een gehele weginspectie uit te laten voeren en steekproefsgewijs de kwaliteit te controleren, kan er met behulp van een basisplanning en maatregeltoets een accuraat inzicht worden gegeven in de daadwerkelijke (technisch) onderhoud- en vervangingsbehoefte van het wegareaal met de bijbehorende financiële kaders die hier voor nodig zijn.

Actieplan

De volgende acties staan komende planperiode op de planning:

- De komende periode wordt er een actueler en eenduidig beeld verkregen van de aanwezige arealen;
- Voor een betrouwbaar en volledig beeld van de kwaliteit van het areaal wordt geadviseerd een gehele wegininspectie uitvoeren, steekproefsgewijs de kwaliteit te controleren en een goede basisplanning en maatregeltoets uitvoeren. Hierna wordt geadviseerd iedere 2 jaar een globale visuele inspectie uit te voeren.

Afbakening

Deze assetsheet is gericht op het beheer en onderhoud van alle openbare verlichting in de gemeente Alblasserdam. De openbare verlichting omvat de lichtmasten, armaturen en lampen in de gemeente. Abri's, ANWB masten en informatieborden vallen ook onder deze asset. VRI's vallen buiten de scope van deze asset.

Areaal

De gemeente Alblasserdam beheert zo'n 3.978 lichtmasten en 4.290 lampen. Er zijn 4.163 armaturen (lichtobjecten) in het beheer. Ruim de helft van deze armaturen, 2.365 stuks, zijn LED-armaturen. Het areaal wordt bijgehouden in het beheersysteem van de gemeente.

Areaalgegevens	Aantal	Eenheid
Lichtmasten	3.978	Stuks
Abri's	24	Stuks
ANWB mast, stadklok en info	42	Stuks
Armaturen (lichtobjecten)	4.163	Stuks
<i>waarvan Led-armaturen</i>	2.365	Stuks
Lampen	4.290	Stuks

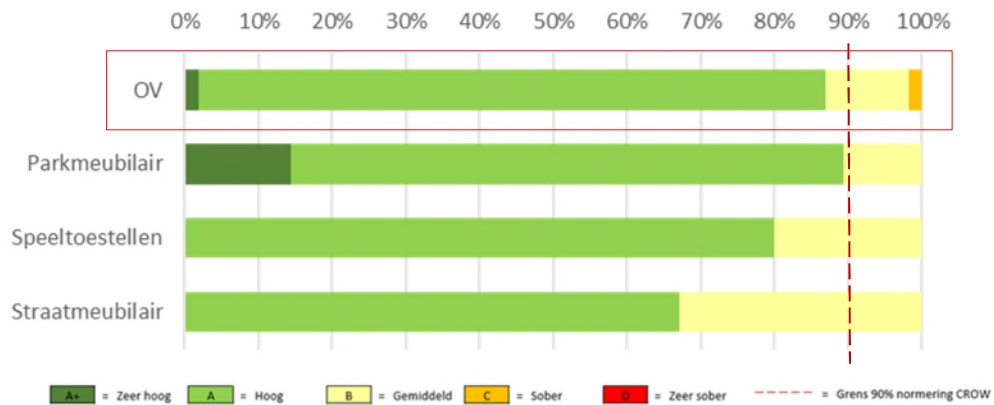
Bron: Jaarplan 2022 Openbare Verlichting Alblasserdam (januari 2022)

Huidige kwaliteit

Beeldkwaliteit

Om te weten of de afgesproken beeldkwaliteit in Alblasserdam wordt behaald, zijn in het voor- en najaar van 2022 twee objectieve schouwronde uitgevoerd op 60 locaties naar de kwaliteit van de openbare ruimte. Hierbij is onder andere gekeken naar de openbare verlichting in Alblasserdam. De schouwresultaten zijn in onderstaand figuur te zien.

Bron: Schouw Alblasserdam 2022

De openbare verlichting scoort middels de 90% normering van het CROW op B niveau (basis). Binnen openbare verlichting is de geringe lage kwaliteit (C niveau) te wijten aan vervuiling en aanslag van lichtmasten (op 2 van de 55 locaties waar de openbare verlichting is beoordeeld).

Technische kwaliteit

Langs de doorgaande wegen wordt de verlichting 4 keer per jaar geschouwd. In 2021 zijn de schouwrondes uitgevoerd in week 4, 14, 33 en 45. De lampuitval is met 0,4% tot 0,7% van de geïnspecteerde lampen zeer laag.

Meldingen

In 2021 zijn er in totaal 278 wijklijn- /Fiximeldingen binnengekomen. In het beheersysteem zijn er hiervan daadwerkelijk 234 behandelde (lamp)storingen geregistreerd. Gemiddeld werd een lampstoring in 4,6 werkdagen afgehandeld. Dit is inclusief de lampstoringen vanuit de schouw. De aannemer krijgt conform het bestek 10 werkdagen voor een melding.

Fixi meldt onveilige situaties of lampen die uitstaan vaker en eerder. Het type storing wordt door het OVL Team continue gemonitord. Er wordt direct geacteerd en naar een oplossing gezocht bij bijzonderheden en herhaaldelijke patronen.

Aan Stedin worden kabelstoringen vanuit diverse kanalen gemeld. Dit wordt gedaan aan de hand van Fixi, schouwrondes, eigen waarnemingen vanuit Sliedrecht, het OVL-team of Stedin zelf. Stedin heeft in 2021 in totaal 53 kabelstoringen behandeld. Een kabelstoring werd in gemiddeld 3,7 werkdagen afgehandeld.

Met uitzondering van nieuwe aansluitingen, zijn door het OVL-teams zijn middels de 16C overeenkomst (Stedin) ten gevolge van aanrijdingen en overige kleine werkzaamheden masten verwisseld. Spie vraagt de OVL-werkzaamheden bij Stedin aan, indien de werkzaamheden niet onder de 16C werkzaamheden mogen worden uitgevoerd.

Beheerkaders

De openbare verlichting in Alblasserdam draagt op verschillende manieren bij aan de volgende thema's:

En groene & klimaatbewuste leefomgeving:

Er wordt rekening gehouden met de aanwezige flora en fauna in de gemeente Alblasserdam. Waar mogelijk wordt de verlichting aangepast of zelfs uitgezet. Vleermuizen vormen een belangrijke schakel in een gebalanceerd ecosysteem. Gedurende de nacht beïnvloed kunstmatig licht de vliegroutes van vleermuizen. Door gebruik te maken van een andere golflengte (rood licht) wordt dit effect geminimaliseerd. Verlichtte wegen vormen hierdoor geen obstakel meer voor vleermuizen, terwijl de weggebruikers beschikken over voldoende licht. Wel dient er in het ontwerp rekening gehouden te worden met de negatieve associatie van rode verlichting. Dit kan door te kijken naar de lichtpunthoogte, tilhoek van armatuur en de afscherming van armaturen. Tevens is het van belang dat het alleen op strategische locaties wordt toegepast en de verkeerveiligheid niet in het geding komt.

Een duurzame & circulaire leefomgeving:

Bij vervangingsopgave wordt het gebruik van nieuwe grondstoffen beperkt door in grotere mate gebruik te maken hergebruikte materialen. Ook kan er gebruik worden gemaakt van lokale producten of kan de levensduur worden verlengd. Tevens wordt er standaard LED verlichting toegepast. LED verlichting heeft een zuinig energie verbruik en relatief lange levensduur. Hierdoor hoeft er minder vaak onderhoud en vervanging plaats te vinden. Goed functionerende masten en armaturen worden bij vervangingsopgaves bewaard, dit kan in een later stadium worden hergebruikt tijdens storingen of calamiteiten. Zo worden oude armaturen omgebouwd naar LED armaturen. Ook wordt er “slimme” verlichting toegepast. Dit kan worden gedaan op de volgende manieren:

- Er wordt gebruik gemaakt flexibele dimregimes. Dit gebeurt aan de hand van een detectiesysteem voor voetgangers en fietsers. Het licht gaat aan als er beweging wordt gedetecteerd. Dit voorkomt onnodige verlichting en zorgt voor een besparing van energie;
- Lussen in het wegdek, deze lussen detecteren alleen auto's hierdoor gaat de straatverlichting voor voetgangers niet automatisch aan;
- Een reflecterend wegdek reduceert materiaal gebruik en reduceert energiekosten;
- De verlichting is afgestemd aan het tijdstip.

Een gezonde & sociale leefomgeving:

Om de aantrekkelijkheid van het centrum rondom de feestdagen te vergroten wordt er sfeerverlichting opgehangen en aangesloten op de openbare verlichting. Dit draagt bij aan een uitnodigende en sociale leefomgeving. De veiligheidsbeleving van inwoners wordt jaarrond vergroot met goed functionerende verlichting. Voor het veiligheidsgevoel is er (flexibele dim) verlichting op bedrijventerreinen. Bewoners observeren vaak als eerste als er storingen optreden. Daarom wordt het voor de bewoners toegankelijk gemaakt om storingen te melden. Er wordt direct geacteerd bij patronen of bijzonderheden.

Strategie

Vanuit de Arbowetgeving is het verplicht om installatieverantwoordelijkheid te regelen voor de elektrotechnische installaties waarvan de gemeente eigenaar is. Ten aanzien van de openbare verlichtingsinstallatie van Alblasserdam handelt team OVL naar het Dordrechtse beleid. Team OVL heeft dit beleid in 2016 geactualiseerd en heeft in zake de samenwerking in de Drechtsteden Sliedrecht geadviseerd over de formalisatie van de installatieverantwoordelijkheid.

De onderhoudswerkzaamheden, project- en vervangingswerkzaamheden voor de openbare verlichting zijn opgenomen in een bestek en worden uitgevoerd door een externe partij. Om de gevraagde kwaliteit te bewaken past team OVL Dordrecht toezicht en contractmanagement toe op dit bestek.

Technisch onderhoud

Het technisch onderhoud van de openbare verlichting in Alblasserdam wordt uitgevoerd door een externe partij. Dit onderhoud betreft het oplossen van storingen, reparaties en het rechtzetten van de masten. Als het onderhoud niet meer voldoende is om het object functionerend te houden dan wordt er overgegaan op vervanging.

Vervanging

Op basis van de geschatte levensduur, inspecties en uitval worden lichtmasten en armaturen vervangen. Het vervangingsplan is afgestemd met verschillende disciplines binnen gemeente Alblisserdam en afgestemd met integrale projecten.

De basisuitgangspunten voor het meten en het vervangen van masten en armaturen zijn hieronder weergegeven:

- Het meten van de standzekerheid van masten bij een leeftijd van 40 jaar bij stalen masten;
- Aluminium masten worden niet getest op standzekerheid;
- Er wordt rekening gehouden dat 10% van de gemeten stalen masten wordt afgekeurd en binnen 6 maanden wordt vervangen;
- Het vervangen van aluminium masten na een theoretische levensduur van 35 jaar;
- Bij reconstructies en/of ontgravingen nabij aluminium lichtmasten worden de masten vervangen bij een theoretische levensduur van 25 jaar of ouder;
- Het vervangen van armaturen na een technisch theoretische levensduur van 20 jaar;
- Er wordt standaard Ledverlichting toegepast.

Inspectie en monitoring

Langs de doorgaande wegen en bedrijfsterreinen wordt de verlichting 4 keer per jaar geschouwd. Daarnaast wordt op basis van meldingen en klachten van bewoners (Fixi app), continue toezicht en signalen van eigen medewerkers, en met snoeirondes gedurende de zomer de kwaliteit van de openbare verlichting gemonitord. Het type storingen wordt continu gemonitord, bij herhaaldelijke patronen of bijzonderheden wordt hierop geacteerd.

Financiën

Beschikbaar budget

Hieronder is het beschikbaar budget weergegeven voor het beheer en onderhoud van de asset openbare verlichting inclusief de jaarlijkse vervangingsinvestering. Hierbij zijn ook jaarlijkse kosten aan elektriciteit (stroom) opgenomen. De genoemde kosten zijn exclusief interne overhead kosten.

Dagelijks beheer	€ 150.000	
Energie	€ 100.000	
Investeringskosten	€ 148.000	Onderdeel van meerjaren investeringsplan

* Onderhoudsbudget is inclusief 16% VAT-kosten, 15% AKW kosten en 2% verkeersmaatregelen

** Budgetten zijn op basis van beeldkwaliteit B en geïndexeerd naar prijspeil juli 2023

*** Budgetten zijn exclusief intern doorberekende overhead

De jaarlijkse kosten voor het beheer en onderhoud aan de openbare verlichting zo'n **€ 150.000**. Daarnaast is er **€ 148.000** aan investeringskosten voor projecten en vervangingen van de openbare verlichting. Daarnaast kost de energie (stroom) zo'n **€ 100.000** per jaar.

Actieplan

De volgende actie staat komende planperiode op de planning:

- Het team OVL adviseert om de te verwachten structurele kosten CROW 400, het vervangen van de sfeerverlichting en de extra dienstverleningsuren op te voeren.

Afbakening

De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling en transport van stedelijk water. Tevens heeft het een zorgplicht voor inzameling en verwerking van hemelwater. Het beheerdomein Riolering en Stedelijk water omvat de rioleringen (vrijval en mechanisch) in gemeente Alblasserdam, inclusief bijbehorende overstorten, bergbezinkbassins, drainageleidingen, peilbuizen en kolken.

Areaal

De gemeente beheert ruim 141 kilometer vrijval- en mechanische riolering. Het areaal bestaat uit gemengde riolering, vuilwater riolering, hemelwater riolering, infiltratierool en persleidingen en drukriolering.

141
Kilometer rool

Er is voornamelijk een gemengd rioolstelsel aanwezig in de bemalingsgebieden Centraal, Blokweer, Dam West, Kinderdijk, West en Vinkenwaard. Er is een (verbeterd) gescheiden stelsel aangelegd in de andere bemalingsgebieden. Tijdens rioolvervangingen wordt het gemengde rioolstelsel vervangen door een gescheiden rioolstelsel.

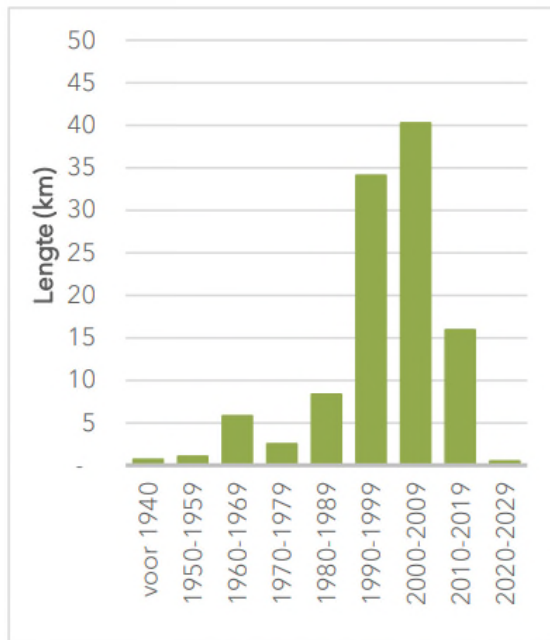
Samenstelling	Totaal	Eenheid
Vrijvalriolering	110	km
Gemengde riolering	50,5	km
Vuilwater riolering	16,7	km
Hemelwater riolering	24,1	km
Infiltratierool	18,7	km
Mechanische riolering (persleiding & drukriolering)	31	km
Gemalen	39	stuks
Drukgemalen	76	stuks
Pompinstallaties in bergbezinkbassins	3	stuks
Overige voorzieningen		
Overstorten in gemengd stelsel	26	stuks
Bergbezinkvoorziening	3	stuks
Drainageleiding	30	km
(Actieve) peilbuizen	38	stuks
Kolken (en Lijngoten)	7.000	stuks

Bron: Programma Stedelijk Waterbeheer 2023-2027 (PSW)

Huidige kwaliteit

Van de geïnspecteerde (riool) strengen heeft 84% een redelijke tot goede score op kwaliteit gekregen. De kwaliteit van het riool gaat achteruit naarmate de leeftijd omhooggaat. Van de strengen die zijn aangelegd tussen 1960 en 1969 heeft slechts 19% een redelijke tot goede kwaliteit. De volgende grafiek laat de leeftijdsopbouw van de vrijval riolering zien. Het betreft een relatief jong stelsel. 83% van het riool is aangelegd na 1990. Een relatief klein aandeel 7% is aangelegd voor 1970.

Bron: Programma Stedelijk Waterbeheer 2023-2027 (PSW)

Vrijwel alle mechanische riolering is aangelegd na 1980. De riolering is circa 60 jaar en is daarom nog niet toe aan vervanging.

Beheerkaders

De gemeente Alblisserdam streeft een duurzame, doelmatige en toekomstgerichte invulling van de rioleringszorg na, waarin bescherming van de volksgezondheid, behoud van droge voeten en een goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater gewaarborgd zijn. De riolering in Alblisserdam draagt op verschillende manieren bij aan de volgende thema's:

Een groene & klimaatbewuste leefomgeving:

De ontwerpen van nieuw aan te leggen rioolstelsels worden getoetst naar de omstandigheden die zich in de nabije toekomst kunnen afspelen. Het stelsel en de bovenliggende buitenruimte krijgt hierbij voldoende capaciteit/berging om wateroverlast te voorkomen. Ook wordt er drainage aangelegd bij nieuwbouw en rioolvervanging, dit maakt de buitenruimte klimaatadaptiever gedurende periodes van droogte en hevige neerslag. De campagne "Groener Alblisserdam" heeft als doel ervoor te zorgen dat inwoners en ondernemers zich bewuster worden van de voordelen van een groene leefomgeving. Meer groen, door onder andere groene tuinen, groene gevels en groene daken zorgt voor een verminderde afvoer op het rioleringsstelsel.

Een duurzame & circulaire leefomgeving:

Bij vervangingsopgave wordt het gebruik van nieuwe grondstoffen beperkt door in grotere mate gebruik te maken hergebruikte materialen. Ook kan er gebruik worden gemaakt van lokale producten of kan de levensduur worden verlengd.

Een gezonde & sociale leefomgeving:

Met een goed werkend riolsysteem in Alblasserdam is de openbare ruimte aantrekkelijk en veilig te gebruiken. Door een klimaat robuuste inrichting wordt overlast zoveel mogelijk voorkomen. Tevens mag de waterkwaliteit niet verder verslechteren. Er wordt gebruikt gemaakt van niet-uitlogende materialen. Afstromend hemelwater moet zoveel mogelijk gescheiden afgevoerd worden om vervuiling te voorkomen. De waterkwaliteit van hemelwater van bijvoorbeeld een intensief gebruikte parkeerplaats is van mindere kwaliteit dan hemelwater dat valt van een schoon dak.

De volgende beheeruitgangspunten zijn van toepassing:

- Met het beheer en onderhoud van de riolering voldoen aan de zorgplichten, wetten en kaders zoals de Wet milieubeheer en de Waterwet;
- Bij de uitvoering van het onderhoud rekening houden met specifiekere wetgeving en richtlijnen, zoals het Activiteitenbesluit, het Besluit lozing afvalwater huishoudens (Blah), het besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi), Wet ruimtelijke ordening;
- Voldoen aan de Wet informatie-uitwisseling boven en ondergrondse netten en netwerken (WIBON), die helpt om graafschade te voorkomen door het registreren van de ondergrondse en bovengrondse infrastructuur;
- Bij nieuwe ontwikkelingen geldt het uitgangspunt dat plannen zo veel mogelijk hydraulisch neutraal uit worden gevoerd;
- De inrichting is water-robust om overlast voor bewoners bij extreme neerslag te voorkomen. Hemelwater wordt waar mogelijk afgekoppeld en bovengronds verwerkt;
- Inwoners worden zoveel mogelijk meegenomen in ontwikkelingen en gestimuleerd zelf maatregelen te treffen;
- Vervanging/reconstructie van riolering vindt planmatig plaats en wordt zo veel mogelijk gecombineerd tot integrale projecten.

Strategie

De beleidsdoelen en ambities uit de beleidsvisie vertalen zich in de volgende beheerstrategie. De gemeente Alblasserdam draagt de zorg en treft maatregelen om structureel nadelige gevolgen van grondwaterstand te voorkomen of te beperken. De gemeente heeft een inspanningsplicht om te voorkomen dat grondwater de bestemming van het gebied structureel belemmert. De gemeente is het eerste aanspreekpunt voor burgers en bedrijven met grondwater klachten.

Inspectie en monitoring

De reinigingswerkzaamheden worden gecombineerd met video-inspecties. Deze video-inspecties geven een indicatie van de stabiliteit, afstroming en waterdichtheid van het stelsel. Schade kan optreden door scheuren, ingegroeide wortels en openstaande voegen. Vervolgens wordt bepaald of ingrijpen wel of niet noodzakelijk is. Het PWS heeft als doelstelling dat jaarlijks 5,5 kilometer wordt geïnspecteerd. Dit komt neer op 50% van het te relinen riool. Om deze doelstelling te behalen is er een reinigingsschema voor de komende jaren opgesteld.

Zettingen zorgen voor veranderingen in de hoogteligging van het stelsel. Het is essentieel om actuele gegevens te hebben over de hoogteligging van het rioolstel. De hoogteligging van het rioolstelsel wordt gebruikt hydraulische berekening en de daaropvolgende vervangingsopgave.

Alle overstorten zijn in 2018 ten behoeve en het BRP opnieuw ingemeten. De putten en rioolbuizen zijn in het verleden niet structureel ingemeten. In de strategie van het PSW staat dat een deel van stelsel jaarlijks wordt ingemeten.

De gemalen worden jaarlijks geïnspecteerd conform BRL-K14020. De afgelopen jaren was het budget voor reiniging, inspectie, energie en (storing) onderhoud voldoende. Daarnaast worden de pompen in de bergbezinkbassins en de gemalen worden jaarlijks onderhouden en vervangen. De gemalen en bergbezinkbassins zijn voorzien van sensoren die het waterniveau meten. Deze informatie wordt gebruikt in een actueel rioolmodel met hydraulische berekeningen. Ter reconstructie van grondwateroverlast meldingen worden maandelijks op 38 locaties de grondwaterstanden handmatig ingemeten. Dit geeft tevens inzicht in hoe de freatische grondwaterstand fluctueert gedurende droge en natte periodes.

Technisch onderhoud

Jaarlijks worden kleine reparaties uitgevoerd aan het riool. Het betreft reparaties van kapotte kolkaansluitingen of het ophalen van verzakte putten. Naast de reparaties aan de aansluitingen worden bij de rioolinspecties schades in het hoofdriool geconstateerd. Voorbeelden van schades zijn scheuren, openstaande voegen of ingroeiende wortels.

Reiniging van de riolering vindt plaats om de afstroming en de kwaliteit van het rioolstel op orde te houden. Alle riolering wordt minstens eens in de 10 jaar gereinigd. De afgelopen jaren is per jaar circa 10 kilometer per jaar gereinigd. In de komende jaren wordt dit verhoogt naar circa 11 kilometer per jaar. Met de beheerder van de RWZI vindt afstemmingsplaats voor de eventuele piekbelasting veroorzaakt door de reinigingswerkzaamheden. Daarnaast worden jaarlijks alle 7.000 kolken en goten gereinigd. Na bladval worden in toevoeging hierop jaarlijks 2.500 kolken extra gereinigd. De bladveegkosten zijn opgenomen in de rioolheffing.

Vervanging

Voor de vervanging van de vrijval riolering worden de volgende factoren afgewogen: schade beelden inspectie, leeftijd, verloren berging en slechte afstroming en klimaatbestendigheid tijdens hevige neerslag.

Het klimaatbestendig uitvoeren van vervangingsopgave houdt dat er naast een ruim voldoende dimensionering van de rioolbuizen ook voldoende berging in de buitenruimte beschikbare is. Dit beperkt de overlast en kosten voor de bewoners. Bij wateroverlast op straat worden er afgewogen of de kosten van het verminderen van de overlast afwegen tegen de kosten van de incidentele materiele schade.

Tijdens vervangingsopgave wordt het gemengde stelsel afgekoppeld voor de aanleg van een apart hemelwaterriool. Tijdens grootschalige woningbouwprojecten wordt er een gescheiden rioolstelsel aangelegd. Tijdens kleinschalige projecten kan het noodzakelijk zijn om op aan te sluiten op het gemengde stelsel. Verhard oppervlak wordt waar mogelijk afgekoppeld op oppervlaktewater.

Er wordt drainage aangelegd tijdens rioolvervanging. Door middel van een drainage of infiltratie riool komt het grondwater in openbaar gebied op hetzelfde niveau als het oppervlaktewater. Het water bij voorkeur af op het oppervlaktewater. Als dit niet mogelijk is wordt het aangesloten op

het hemelwaterriool. Er wordt alleen geloofd op het gemengde riool indien dit als noodzakelijk wordt geacht.

In de toekomst zullen er veel werkzaamheden in de openbare ruimte worden uitgevoerd ten behoeve van de energietransitie. Wanneer hierover meer duidelijkheid is dienen de rioolwerkzaamheden hierop te zijn afgestemd.

Financiën

Beschikbaar budget

Recentelijk is het Programma Stedelijk Waterbeheer opgesteld met doelstellingen en zijn de maatregelen voor komende periode en de beschikbare onderhoudsbudgetten en vervanging in beeld gebracht.

In onderstaande tabel zijn deze samengevat.

Dagelijks beheer	€ 804.250	Incl. heffingen
Energiekosten	€ 80.000	
Investeringsen	€ 450.000	Onderdeel van meerjaren investeringsplan

Bron: Programma Stedelijk Waterbeheer 2023-2027 (PSW)

* Onderhoudsbudget is inclusief 16% VAT-kosten, 15% AKW kosten en 2% verkeersmaatregelen

** Budgetten zijn op basis van beeldkwaliteit B en geïndexeerd naar prijspeil juli 2023

*** Budgetten zijn exclusief intern doorberekende overhead

Uit de bovenstaande tabel kan worden afgeleid dat er jaarlijks **€ 804.250** beschikbaar is voor het dagelijks beheer en jaarlijks **€ 450.000** beschikbaar is voor vervangingen van rioleringen in gemeente Alblasserdam. Daarnaast kost de energie (stroom) zo'n **€ 80.000** per jaar.

Inflatie

In het PSW 2023-2027 staat vermeld dat in 2022 de kosten ten opzichte van 2015 met 40% zijn gestegen. Naar grote waarschijnlijkheid zullen de kosten nog verder oplopen door inflatie. Dit zal onder andere leiden tot hogere energie kosten, beheer en onderhoudskosten en advieskosten.

Actieplan

De volgende acties staan komende planperiode op de planning:

- Bij de bergbezinkvoorzieningen en de gemalen wordt het waterniveau gemonitord. In het GRP 2015-2018 was het voornemen om extra overstortmeters te plaatsen. Bij het realiseren van de drie nieuwe overstorten (conform het Basisrioleringsplan) worden bij deze overstorten ook sensoren geplaatst;
- De persleiding in de Edisonweg vanuit gemaal Edisonweg - Wattstraat (Busbaan) is aangelegd in 1962 (570 meter). Met een levensduur van 60 jaar is de leiding de komende jaren aan vervanging toe. De kosten zijn geraamd op € 150.000. De overige persleidingen zijn aangelegd na 1980;
- De komende planperiode wordt bij 38 drukgemalen de pomp vervangen en bij 50 drukgemalen de besturing. De kosten zijn geraamd op € 150.000. Deze investering is in 2024 opgenomen. De resterende 30 pompen en 18 besturingen worden in de volgende periode vervangen. Voor 2029 is hiervoor een investering opgenomen van € 75.000;
- In 2020 is het basisrioleringsplan aangevuld met een stresstest. Er is getoetst met extreme buiten van 70 mm/uur en 100 mm/uur. Uit de stresstest kwamen verschillende conclusies en aanbevelingen om het huidige rioolstel klimaatbestendiger te maken. De uitkomsten worden/zijn in 2022 verwerkt in een risicodialoog. Op basis hiervan wordt er in 2022/2023 gestart met een strategie om Alblasserdam klimaatbestendiger te maken.

Afbakening

Deze assetsheet is gericht op het beheer en onderhoud van civieltechnische kunstwerken in Alblasserdam. De asset omvat onder andere de bruggen, duikers, vlonders en beschoeiingen. Kunstwerken die niet in het beheer zijn van gemeente Alblasserdam zijn hierin niet meegenomen. Oppervlaktewater en onbeschoeide/natuurlijke oevers vallen ook niet onder de asset civiele kunstwerken, met uitzondering van het baggeren van het oppervlaktewater. Grote kunstwerken, ook wel de 'specials' genoemd, zoals de ophaalbrug en de oude sluis op de dam vallen ook buiten de scope van deze assetsheet.

Areaal

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de kunstwerken in beheer van gemeente Alblasserdam. De gemeente Alblasserdam beheert onder andere 30.000 meter lichte beschoeiingen, ruim 3.000 vierkante meter bruggen en 3.000 vierkante meter havens. Grote bruggen, de ophaalbrug in de haven, de oude sluis op de dam en de stalen damwanden zijn hierin niet meegenomen, deze objecten worden gezien als 'specials'.

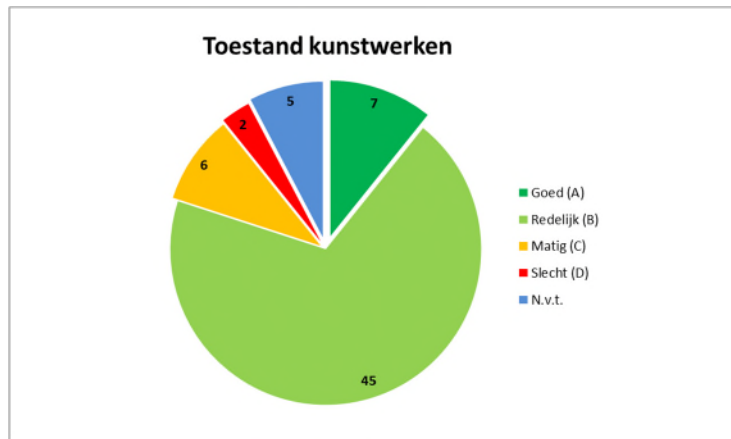
Type kunstwerk	Aantal	Eenheid
Lichte beschoeiing	29.999	m ¹
Verharde taluds Haven	1.000	m ²
Steenbestorting Haven	2.000	m ²
Brug beton	1.702	m ²
Brug hout	1.582	m ²
Beweegbare steiger buitenwater	200	m ²
Houten damwanden	613	m ¹
Gemetselde muren	380	m ¹
Waterbakken met fontein	750	m ²
Trappen beton	182	m ²
Houten vlonders	869	m ²
Onderheide duikers	289	m ¹

Bron: Alblasserdam Budgetdoorrekening 2013

Huidige kwaliteit

In 2017 heeft er een inspectie plaatsgevonden met betrekking tot de toestand van de kunstwerken in Alblasserdam. Hierbij zijn 65 kunstwerken geïnspecteerd. Het resultaat is te zien in de onderstaande grafiek:

Van de 65 geïnspecteerde kunstwerken scoort het grootste deel op redelijk niveau (B), waarbij 7 kunstwerken goed (A) scoren. Samen vormen de kunstwerken op goed en redelijk niveau 80% van de geïnspecteerde kunstwerken in Alblasserdam. 6 kunstwerken scoren matig (C) en 2 kunstwerken scoren slecht (D). Het betreft hierbij een trap en een duikerbrug bij Vinkenvolderweg/Souburgh.

Beheerkaders

De civieltechnische kunstwerken en oevers dragen als volgt bij aan de volgende thema's:

Een groene & klimaatbewuste leefomgeving:

De civieltechnische kunstwerken dragen bij aan een klimaatbewuste leefomgeving door met het beheer en onderhoud rekening te houden met de uitstoot van CO₂. Groen wordt zoveel mogelijk beschermd en waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Een duurzame & circulaire leefomgeving

Duurzaamheid en circulariteit van de civieltechnische kunstwerken staat centraal. Dit gebeurt door gebruik te maken van duurzame en herbruikbare materialen. Er wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van een modulair bouwsysteem. Dit houdt in dat verschillende onderdelen uitwisselbaar zijn met verschillende modellen. Dit zorgt ervoor dat er minder nieuwe materialen moeten worden ingekocht en dat er minder hoeft te worden vervangen. Met behulp van kleine reparaties kunnen de civieltechnische kunstwerken langer mee. De levensduur wordt hierdoor verlengd, waardoor er kan worden bespaard op materialen en energie.

Een gezonde & sociale leefomgeving:

De civieltechnische kunstwerken dragen bij aan de bereikbaarheid van de leefomgeving. De aanwezigheid rotondes in de gemeente Alblasserdam wordt als kans benut om door middel van kunst te zorgen voor meer verbinding in de gemeente. Ook kunnen (fiets)bruggen worden ingezet als iconen voor de regio. Dit vergroot de belevingswaarde in de wijk.

Strategie

Door middel van een duurzame instandhouding en ontwikkeling van de civieltechnische kunstwerken wil de gemeente Alblasserdam een comfortabele en veilige bereikbaarheid van woningen en voorzieningen realiseren. Onderhoudsmaatregelen worden uitgevoerd op basis van de bestaande set maatregelen en op basis van de inspectieresultaten. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen verzorgend onderhoud, technisch onderhoud en vervanging.

Verzorgend onderhoud

Het verzorgend onderhoud betreft het schoonhouden en reinigen van kunstwerken zoals het verwijderen van graffiti, reinigen van fontein en het verwijderen van begroeiing bij damwanden. Het verzorgend onderhoud valt buiten de scope van deze assetsheet en is ondergebracht bij 'schoon'.

Technisch onderhoud

Technisch onderhoud betreft maatregelen als het bijwerken van de verharding, conservering van beton, bijwerken van slijtlagen, (deels) vervangen van dekdelen en het stralen en conserveren van leuningen. Het baggeren van oppervlaktewater valt ook onder het beheer van civieltechnische kunstwerken. Technisch onderhoud wordt gedaan aan de hand van inspecties en de toestand van het kunstwerk. Bij de uitvoering wordt rekening gehouden met de verkeersimpact en wordt dit gecommuniceerd. Voor technisch onderhoud maakt de gemeente Alblasserdam gebruik van aannemers. De gemeente zoekt afstemming met overige stakeholders op plannen zo goed mogelijk op elkaar aan te sluiten.

Vervanging

Als het civieltechnische kunstwerk aan het einde van de levensduur is, en het niet meer instant gehouden kan worden door middel van technisch onderhoud wordt het kunstwerk vervangen. De vervangingsopgaves worden bepaald aan de hand van inspecties. Als blijkt dat een kunstwerk toe is aan vervanging dan wordt dit meegenomen in de meerjarenplanning. Alhoewel inspecties altijd leidend zijn, wordt er in de meerjarenplanning rekening gehouden met de theoretische levensduur van objecten.

De volgende vervangingen staan komende periode op de planning:

	Type	Locatie	Aanlegjaar	Vervangingsjaar
109	Houten brug	Buitenpad	1988	2023
113	Houten brug	Plantageweg (Kenedy-trace)	1970	2023
318	Steiger hout	Kerkstraat 87/89	1990	2023
168	Houten brug	Van Eesterensingel/Lindernstraat	1990	2024
116	Houten brug	Sportlaan	1990	2025
126	Houten brug	Boerenpad	1990	2025
145	Houten brug	Lammetjeswiel	1982	2025
169	Houten brug	Van Eesterensingel (Baandersstraat)	1999	2025
101	Houten brug	Fietspad Buitenpad/ Het Nieuwe Waterschap	1988	2026
105	Houten brug	Weegbree	1990	2026
106	Houten brug	Akkerwinde	1982	2030

Bron: Overzicht Kunstwerken 20220517 GISIB

Inspectie en monitoring

Er kan schade ontstaan aan civiele kunstwerken en oevers door weersinvloeden, eventuele calamiteiten en dagelijks gebruik. Dit kan leiden tot gevaarlijke situaties. Daarom is het van belang dat er regelmatig wordt geïnspecteerd. In de gemeente Alblasserdam vindt er op vaste momenten een inspectie plaats. Een onderverdeling kan worden gemaakt tussen 'grote' en 'kleine' civieltechnische kunstwerken en de 'specials', zoals de ophaalbrug en de oude sluis op de dam.

Financiën

Berekend benodigd budget

Aan de hand van de GBI-kennisbank van Antea Group is er berekend welke kosten nodig zijn om de civieltechnische kunstwerken in Alblasserdam op de gestelde kwaliteitsambitie te onderhouden, inclusief het baggeren van het oppervlaktewater. In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van deze benodigde jaarlijkse gemiddelde onderhouds- en vervangingsbudgetten op basis van eerder genoemde arealen. Het verzorgend onderhoud is hierin niet meegenomen.

Dagelijks beheer	€ 345.000	
Investerings	€ 607.000	Onderdeel van meerjaren investeringsplan

* Onderhoudsbudget is inclusief 16% VAT-kosten, 15% AKW kosten en 2% verkeersmaatregelen

** Budgetten zijn op basis van beeldkwaliteit B en geïndexeerd naar prijspeil juli 2023

*** Budgetten zijn exclusief intern doorberekende overhead.

Uit de bovenstaande tabel kan worden afgeleid dat er jaarlijks **€ 345.000** nodig is voor technisch onderhoud en jaarlijks **€ 607.000** nodig is voor vervangingen van civieltechnische kunstwerken in Alblasserdam.

Actieplan

De volgende acties staan komende planperiode op de planning:

- Uitvoeren van vervangingen conform planning;
- De komende periode het areaal civieltechnische kunstwerken en oevers actualiseren en transparant en inzichtelijk registreren in het beheersysteem;
- De komende periode een actueler en eenduidig beeld verkrijgen van aanwezige areaalgegevens.

Afbakening

Deze assetsheet is gericht op het beheer en onderhoud van speelvoorzieningen in de gemeente Alblasserdam. De beheerdiscipline bevat naast de speeltoestellen en speelondergronden op speelplaatsen ook de toestellen in recreatiegebied het Lammetjeswiel. De overige objecten in het Lammetjeswiel vallen onder de betreffende beheergroepen.

Areaal

Gemeente Alblasserdam heeft zo'n 90 speelplaatsen verspreid over de gemeente. Het aantal sport- en speeltoestellen in Alblasserdam bedraagt in het totaal ruim 400 stuks, inclusief de toestellen in recreatiegebied het Lammetjeswiel. Ten aanzien van het Lammetjeswiel is het overig te beheren areaal integraal opgenomen bij de betreffende assets.

Speelondergrond is verdeeld over verschillende typen ondergrond, namelijk zand, schors, rubber tegels, gietvloer en kunstgras. Rubber tegels is de meest voorkomende speelondergrond, gevolgd door kunstgras en schors. Slechts 300 vierkante meter aan speelondergrond in Alblasserdam bestaat uit zand.

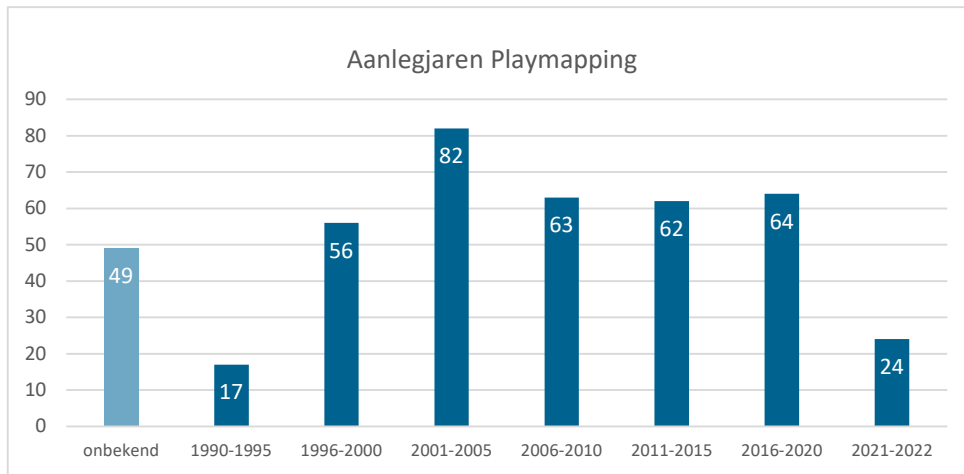
In de onderstaande tabel is het totale beheerareaal voor de asset Spelen en recreatie opgenomen. Hierbij zijn de speeltoestellen geïnclassificeerd naar drie typen: speeltoestel klein, middel en groot. In het registratiesysteem Playmapping is een gedetailleerde weergave van de typen speeltoestellen opgenomen.

Onderdeel	Areaal	Eenheid
Speeltoestel klein	80	Stuks
Speeltoestel middel	271	Stuks
Speeltoestel groot	12	stuks
Trimtoestel	4	Stuks
Tafeltennistafel	5	Stuks
Basketbalpaal	8	Stuks
Doel	29	Stuks
Speelondergrond zand	313*	m ²
Speelondergrond schors	1.030*	m ²
Speelondergrond rubber tegels	1.856*	m ²
Speelondergrond gietvloer	572*	m ²
Speelondergrond kunstgras	1.574*	m ²

Bron: beheersysteem Alblasserdam juni 2022

* Areaalgegevens afkomstig uit budgetdoorrekening 2013

De aanlegjaren van de speeltoestellen worden geregistreerd in Playmapping. Hierin is te zien dat de aanlegjaren goed verdeelt zijn over de jaren. Te zien is dat in de periode 2001-2005 de meeste speeltoestellen zijn aangelegd. Slechts 17 toestellen zijn vóór 1996 aangelegd. Van 49 toestellen is het aanlegjaar onbekend.

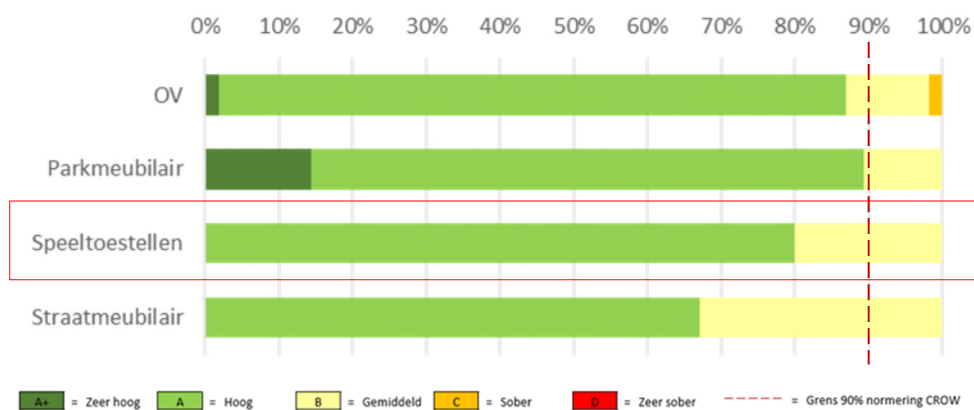
Bron: Playmapping

Huidige kwaliteit

Beeldkwaliteit

Om te weten of de afgesproken beeldkwaliteit in Alblasserdam wordt behaald, zijn in het voor- en najaar van 2022 twee objectieve schouwronde uitgevoerd op 60 locaties naar de kwaliteit van de openbare ruimte. Hierbij is onder andere gekeken naar de speeltoestellen in Alblasserdam. De schouwresultaten zijn in onderstaand figuur te zien.

Bron: Schouw Alblasserdam 2022

Van de geschouwde speeltoestellen scoort zo'n 80% hoog (A). De overige 20% heeft de score basis (B), waarbij laag en zeer laag niet voorkomt. Uit de bovenstaande resultaten kan worden geconcludeerd dat speeltoestellen volgens de CROW systematiek op basisniveau scoort. Geen enkel speeltoestel heeft kwaliteitsniveau C (laag) en D (zeer laag) gescoord.

Beheerkaders

Het beheer en onderhoud van de asset Spelen en recreatie draagt op verschillende manieren bij aan de volgende thema's:

Een groene & klimaatbewuste leefomgeving:

De groene inrichting van de speelruimte kan bijdragen aan klimaatadaptatie. Denk aan bomen en struiken tegen hittestress en infiltratie van regenwater in speelwadi's met stapstenen erover. Daarom wordt er indien mogelijk zoveel mogelijk vergroening toegepast en verharding wordt alleen toegepast waar dit noodzakelijk is. Groen ingerichte speelplekken dragen bij aan dit streven.

Een duurzame & circulaire leefomgeving:

Met hergebruik en natuurlijke materialen kan invulling gegeven worden aan onze klimaatdoelstellingen. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van bestaande waardes als bomen, water of zand, of door hergebruik van afgeschreven materialen als gekapte bomen, steen, palen e.d.

Een gezonde & sociale leefomgeving:

Door meer groene en natuurlijke elementen te realiseren en de toestellen te combineren met meer informele speelruimte, krijgen speelplekken meer variatie en uitdaging. Denk aan bosjes om in te verstoppert, de plek meer bij de omgeving betrekken, gebruik maken van bestaande elementen als water en groenvoorziening. Kinderen maken zo kennis met de seizoenen en kunnen weer lekker vies worden. Groene schoolpleinen of een klimbos zijn mooie voorbeelden om in deze behoefte te voorzien.

Daarnaast gelden voor het beheer van de speelvoorzieningen de volgende uitgangspunten:

- De gemeente Alblasserdam zorgt voor genoeg speelruimte voor iedereen, die bovendien veilig bereikbaar is;
- Binnen de speelbuurten richt de gemeente Alblasserdam een aantal plekken op een andere wijze in. Doel is om hier ruimte te bieden voor eigen spel en zo creativiteit te stimuleren;
- Bij het aanpakken van speelbuurten worden de wensen en behoeften van kinderen meegenomen in de totale herinrichting van de speelbuurt. Belangrijk is om steeds te denken vanuit de kinderen;
- De gemeente Alblasserdam richt zich actief op de behoefte van jongeren. Dit sluit aan op het jongerenbeleid 'Route 22' waarin extra aandacht is voor voorzieningen voor jongeren;
- Algemene randvoorwaarden voor speelplekken zijn dat ze schoon, heel en veilig zijn en voldoen aan de wet- en regelgeving;
- Er wordt samengewerkt met bewoners en andere partijen;
- Ouders en omwonenden kunnen bijdragen door te helpen bij de uitvoering of fondsenwerving;
- De gemeente Alblasserdam stimuleert initiatieven voor informele (groene) speelruimte of andere ontmoetingsplekken;
- Waar mogelijk worden speelplekken vergroend.

Strategie

Verzorgend onderhoud

Verzorgend onderhoud is gericht op de instandhouding van de vastgestelde (beeld)kwaliteitsambitie voor de speel- en sportvoorzieningen. Dit is inclusief de kleine (niet specialistische) reparaties.

Technisch onderhoud

Maatregelen die worden uitgevoerd naar aanleiding van inspecties of gebreken vallen onder technisch onderhoud. Deze maatregelen worden genomen om de functionaliteit en de kwaliteitsambitie van de speel en sportvoorzieningen te garanderen.

Vervanging

Er vindt vervanging plaats indien de gewenste kwaliteit van de speel of sportvoorziening niet meer kan worden gegarandeerd door middel van beheer en onderhoud. Het aanlegjaar en de levensduur van de asset is opgenomen in Playmapping.

Financiën

Benodigd budget

Voor het onderhouden, inspecteren en vervangen van de speeltoestellen is momenteel jaarlijks een budget van €128.800 beschikbaar. In het document *Visie op buitenspelen 2021-2036* beschreven dat er een jaarlijkse investering van € 143.750 nodig is om het areaal duurzaam in stand te houden. (Raadsvoorstel maart 2021)

Dagelijks beheer	€ 128.800	Incl. recreatiedeel Lammetjeswiel
Investeringsen	€ 143.750	Onderdeel meerjaren investeringsplan

Bron: *Visie op buitenspelen 2021-2036*

* Onderhoudsbudget is inclusief 16% VAT-kosten, 15% AKW kosten en 2% verkeersmaatregelen

** Budgetten zijn op basis van beeldkwaliteit B en geïndexeerd naar prijspeil juli 2023

*** Budgetten zijn exclusief intern doorberekende overhead

Actieplan

De volgende acties staan komende planperiode op de planning:

- De komende periode een actueler en volledig beeld verkrijgen van aanwezige areaalgegevens;
- Aan de hand van een actuele areaalgegevens wordt er een geactualiseerde beheer- en onderhoudskosten berekening uitgevoerd;
- Ten aanzien van het recreatiegebied het Lammetjeswiel is er vanuit gegaan dat het areaal aan beheerobjecten integraal is opgenomen bij de betreffende assets. Welk areaal hier precies aanwezig is dient de komende periode in beeld gebracht te worden zodat deze in een aparte assetsheet inzichtelijk kan worden gemaakt.

Afbakening

De gemeente Alblisserdam onderhoudt het straatmeubilair in de openbare ruimte, zoals bankjes, afvalbakken, verkeersborden en hekwerken. Straatmeubilair dat onder beheer valt van sportparken en begraafplaatsen is in deze scope niet meegenomen. Het schoonhouden en ruimen van zwerfafval valt ook niet binnen de scope van straatmeubilair, maar valt onder de asset Schoon. Het ledigen van de afvalbakken valt hier ook buiten.

Areaal

In de onderstaande tabel is het areaal straatmeubilair van Alblisserdam weergegeven. Het merendeel van het straatmeubilair bestaat uit paaltjes (zo'n 4.000 stuks), gevolgd door hekwerken (3.549 meter) en verkeersborden (2.994 stuks).

Object	Aantal	Eenheid
Straatnaamborden	885	Stuks
Stadsplattegronden	6	Stuks
Verkeersborden	2.994	Stuks
VRI	2	Stuks
Elek. Voedingskasten	10	Stuks
Blusputten	4	Stuks
Hekwerken	3.549	m ¹
Banken	168	Stuks
Afvalbakken	268	Stuks
Ondergrondse containers	211	Stuks
Hondenpoepbakken	72	Stuks
Fietsenrek	20	Stuks
Paaltjes, bolders	4.000	Stuks
Houten bloembak	1	Stuks
Geluidscherm hout	77	m ¹
Geluidscherm kunststof	100	m ¹
Vangrail	100	m ¹
Ponton waterbus	567	m ²
Halteplaats	36	Stuks
Reclamezuil	10	Stuks
Vlaggenmast	20	Stuks

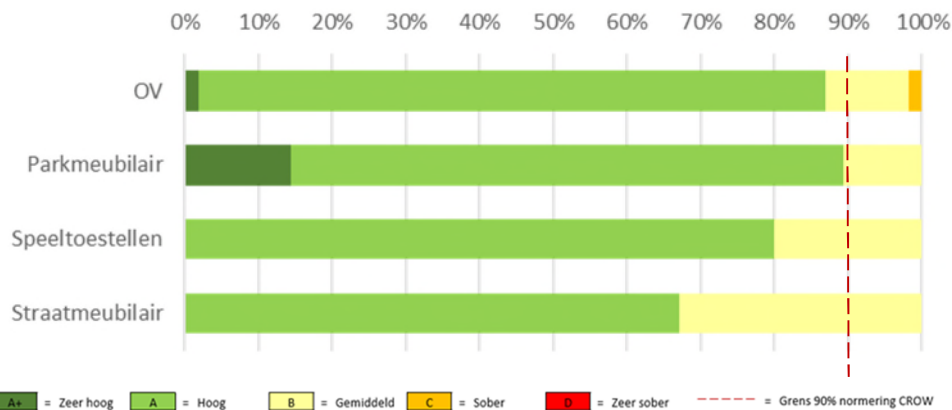
Bron: beheersysteem Alblisserdam (2013)

Huidige kwaliteit

Beeldkwaliteit

Om te weten of de afgesproken beeldkwaliteit in Alblisserdam wordt behaald, zijn in het voor- en najaar van 2022 twee objectieve schouwronde uitgevoerd op 60 locaties naar de kwaliteit van de openbare ruimte. Hierbij is onder andere gekeken naar het meubilair in de openbare ruimte. De schouwresultaten zijn in onderstaand figuur te zien.

Bron: Schouw Alblaserdam 2022

Uit de bovenstaande resultaten kan worden geconcludeerd dat volgens de CROW methodiek zowel het parkmeubilair als het straatmeubilair op basisniveau (B) scoort. Bij het parkmeubilair zijn enkele uitschieters naar zeer hoog (A+) niveau. Park- en straatmeubilair hebben beide niet op kwaliteitsniveau C (laag) en D (zeer laag) gescoord.

Beheerkaders

Het beheer en onderhoud van het straatmeubilair draagt als volgt bij aan de volgende thema's:

Een groene & klimaatbewuste leefomgeving:

Er wordt bij het onderhoud en vervangen van straatmeubilair rekening gehouden met de omliggende flora en fauna.

Een duurzame & circulaire leefomgeving:

Duurzaamheid en circulariteit van straatmeubilair staat centraal. Dit gebeurt door zoveel mogelijk gebruik te maken van duurzame en herbruikbare materialen. Dit zorgt ervoor dat er minder nieuwe materialen moeten worden geproduceerd. Met behulp van kleine reparaties kan het straatmeubilair langer mee, en kan er worden bespaard op materialen en energie. Daarnaast wordt ingezet op afvalscheiding, zodat meer afval hergebruikt kan worden.

Een gezonde & sociale leefomgeving:

Goed onderhouden straatmeubilair draagt bij aan de verblijfskwaliteit van de fysieke leefomgeving. Hierdoor willen inwoners vaker en langer verblijven in de openbare ruimte en zullen elkaar hierdoor vaker ontmoeten. Door de aanwezigheid van straatmeubilair kan het verblijfsklimaat en de sociale cohesie van de gemeente Alblaserdam worden verbeterd. Straatmeubilair creëert ontmoetings- en rust locaties, en draagt hierdoor bij aan de aantrekkelijkheid van recreatie-, verblijfs- en woongebieden. Dit verbetert het verblijfsklimaat van de bewoners. Ook wordt de esthetische waarde verbeterd door een passende inrichting, en het gebruik van hoogwaardige materialen. Door zitbankjes en andere faciliteiten op de juiste plaatsen in de openbare ruimte te plaatsen, worden inwoners gestimuleerd en gefaciliteerd om vaker te bewegen in de openbare ruimte. Tot slot is er specifieke aandacht voor de verbetering van (verkeer)voorzieningen voor gehandicapten. Op meldingen van bewoners wordt adequaat gereageerd.

Strategie

Het onderhoud aan het straatmeubilair is gericht op het hanteren van de beeldkwaliteitsambitie (B) en het behouden van de functionaliteit van het straatmeubilair. Indien blijkt dat door middel van correct beheer en onderhoud de levensduur van een object niet meer kan worden verlengd, dan wordt het object vervangen. De beheerstrategie van het straatmeubilair is onder te verdelen in de volgende activiteiten:

Verzorgend onderhoud

Onder het verzorgend onderhoud worden activiteiten verstaan die van invloed zijn op de beeldkwaliteit van de objecten. Dit betreft activiteiten als het schoonmaken van de objecten, papierprikken en het verzamelen van klein zwerfafval. Het verzorgend onderhoud valt niet onder de scope van straatmeubilair maar onder 'schoon'. Het ledigen van afvalbakken en hondenpoepbakken valt ook niet onder het onderhoud van straatmeubilair.

Technisch onderhoud

Het technisch onderhoud zijn alle onderhoudsmaatregelen die zijn gericht op het verlengen van de levensduur van het object. Dit zijn maatregelen als controles, het rechtzetten van borden en paaltjes, herstel van kleine schades en het herplaatsen van objecten.

Vervanging

Zodra een object niet meer door middel van onderhoud herstelt kan worden, dan dient het object te worden vervangen. De exacte vervangingsbehoefte van het straatmeubilair wordt bepaald aan de hand van de levensduur, de ontvangen meldingen van bijvoorbeeld inwoners, eigen waarnemingen en resultaten uit de kwaliteitsschouw.

Financiën

Berekend benodigd budget

In onderstaand tabel is een overzicht gegeven van de jaarlijkse gemiddelde berekende onderhouds- en vervangingsbudgetten voor de asset Straatmeubilair op basis van de eerder genoemde arealen. De genoemde bedragen voor het technisch onderhoud en de cyclische vervangingskosten. Verzorgend onderhoud betreft het schoonmaken en reinigen van het straatmeubilair en valt niet binnen de scope. Het ledigen van afvalbakken en hondenpoepbakken is hierin ook niet meegenomen.

Dagelijks beheer	€ 177.000	
Investerings	€ 210.000	Onderdeel van meerjaren investeringsplan

* Onderhoudsbudget is inclusief 16% VAT-kosten, 15% AKW kosten en 2% verkeersmaatregelen

** Budgetten zijn op basis van beeldkwaliteit B en geïndexeerd naar prijspeil juli 2023

*** Budgetten zijn exclusief intern doorberekende overhead

Uit de bovenstaande tabel kan worden afgeleid dat er jaarlijks **€ 177.000** nodig is voor het dagelijks onderhoud en jaarlijks **€ 210.000** nodig is voor het vervangen van straatmeubilair in Alblaserdam.

Actieplan

De volgende acties staan komende planperiode op de planning:

- De komende periode dient een actueler en eenduidig beeld verkrijgen van aanwezige areaalgegevens;
- Aan de hand van deze nieuwe areaalgegevens wordt er een actuele beheer- en onderhoudskosten berekening uitgevoerd.

Afbakening

Deze assetsheet is gericht op het verzorgend onderhoud van de beheerdisciplines Straatmeubilair, Groen en bomen, Wegen en Civieltechnische Kunstwerken. Het verzorgend onderhoud betreft het schoonhouden en reinigen van de openbare ruimte en bestaat uit maatregelen die bijdragen aan de esthetische kwaliteit van de leefomgeving. De activiteiten die onder de scope van deze assetsheet vallen zijn geen fysieke objecten, maar hebben invloed op de beeldkwaliteit van de betreffende beheerdisciplines. Het ledigen van afvalbakken en hondenpoepbakken valt buiten de scope van deze assetsheet.

Verzorgend onderhoud

Het verzorgend onderhoud verschilt per beheerdiscipline en object. Grofweg de volgende maatregelen vallen onder deze scope:

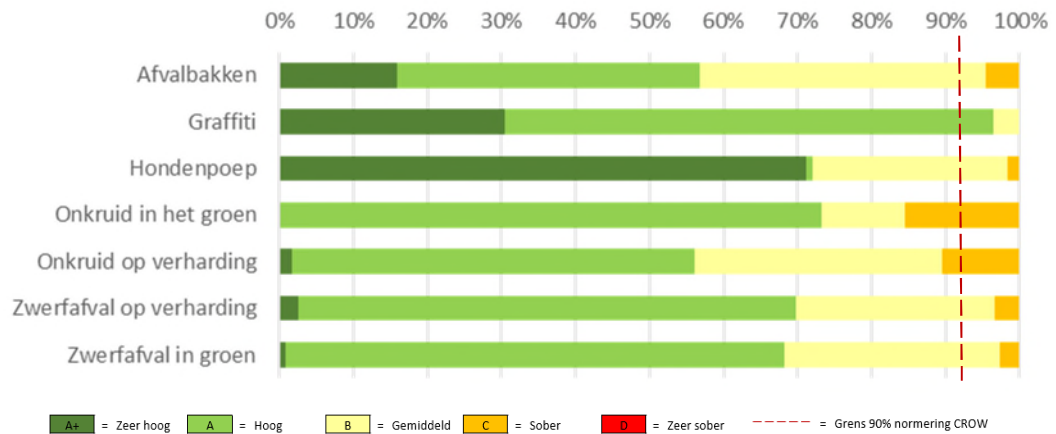
Discipline	Maatregel
Straatmeubilair	<i>Schoonmaken</i>
	<i>Watergeven bloembak</i>
	<i>Wieden bloembak</i>
	<i>Periodieke ronde graffitibestrijding</i>
	<i>Schilderen</i>
Groen en bomen	<i>Papierprikken</i>
	<i>Verzamelen weinig grofvuil</i>
	<i>Verwijderen zwerfvuil/drijfvuil</i>
	<i>Bijmaaien rond bomen</i>
	<i>Maaien rand beplanting</i>
	<i>Schoffelen</i>
	<i>Wieden</i>
	<i>Bladharken</i>
	<i>Bladblazen</i>
Wegen	<i>Papierprikken</i>
	<i>Verzamelen weinig grofvuil</i>
	<i>Vegen verharding</i>
	<i>Bladblazen</i>
	<i>Bladharken</i>
	<i>Onkruid verwijderen (borstelen)</i>
	<i>Mechanische onkruidbestrijding</i>
Civieltechnische Kunstwerken	<i>Reinigen</i>
	<i>Graffiti verwijderen</i>
	<i>Verwijderen begroeiing</i>
	<i>Reinigen fontein en pompen</i>

Huidige kwaliteit

Beeldkwaliteit

Om te weten of de afgesproken beeldkwaliteit in Alblasserdam wordt behaald, zijn in het voor- en najaar van 2022 twee objectieve schouwronde uitgevoerd op 60 locaties naar de kwaliteit van de openbare ruimte. Hierbij is onder andere gekeken naar de verzorging van de openbare ruimte. De schouwresultaten zijn in onderstaand figuur te zien.

Bron: Schouw Alblasserdam 2022

De algehele indruk van verzorging is gemiddeld beoordeeld op B kwaliteit, rapportcijfer 7,6. In 2021 betrof dit een 6,4. Aandachtspunten die de gemiddelde scores temperen liggen bij onkruid op verharding en in het groen.

Het rapportcijfer komt tot stand door een gewogen gemiddelde van alle metingen binnen verzorging. De hoge scores voor graffiti en hondenpoep maken dat het rapportcijfer voor verzorging op een 7,6 uitkomt.

Financiën

Berekend benodigd budget

Aan de hand van de GBI-kennisbank van Antea Group is er berekend welke kosten nodig zijn om de openbare ruimte in Alblasserdam op de gestelde beeldkwaliteit te onderhouden. De gebruikte arealen zijn in de betreffende assetsheets opgenomen. Er is voor het verzorgend onderhoud van het openbaar groen en straatmeubilair uitgegaan van uitvoering door de eigen dienst, met een uurtarief van € 45,74. Het verzorgend onderhoud voor het openbaar groen en straatmeubilair in Alblasserdam zijn respectievelijk € 463.000 en € 47.000. Het verzorgend onderhoud voor de wegen in Alblasserdam bedraagt € 360.000 per jaar. De jaarlijkse kosten voor het verzorgend onderhoud om de civieltechnische kunstwerken op de gestelde beeldkwaliteitsniveau te onderhouden bedraagt € 73.000.

Dagelijks beheer Straatmeubilair	€ 47.000
Dagelijks beheer Groen en bomen	€ 463.000
Dagelijks beheer Wegen	€ 360.000
Dagelijks beheer Civ. Kunstwerken	€ 73.000

* Budgetten zijn inclusief 16% VAT-kosten, 15% AKW kosten en 2% verkeersmaatregelen

** Budgetten zijn op basis van beeldkwaliteit B en geïndexeerd naar prijspeil juli 2023

*** Budgetten zijn exclusief intern doorberekende overhead

Er is jaarlijks **€ 943.000** nodig is voor het verzorgend onderhoud in gemeente Alblasterdam om de openbare ruimte op de gestelde beeldkwaliteit te onderhouden.

Actieplan

Actiepunten:

- De taakverdeling van de verschillende beheermaatregelen wordt verder inzichtelijk gemaakt;
- Aan de hand van deze nieuwe taakverdeling wordt de assetsheet Schoon geactualiseerd.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.
